

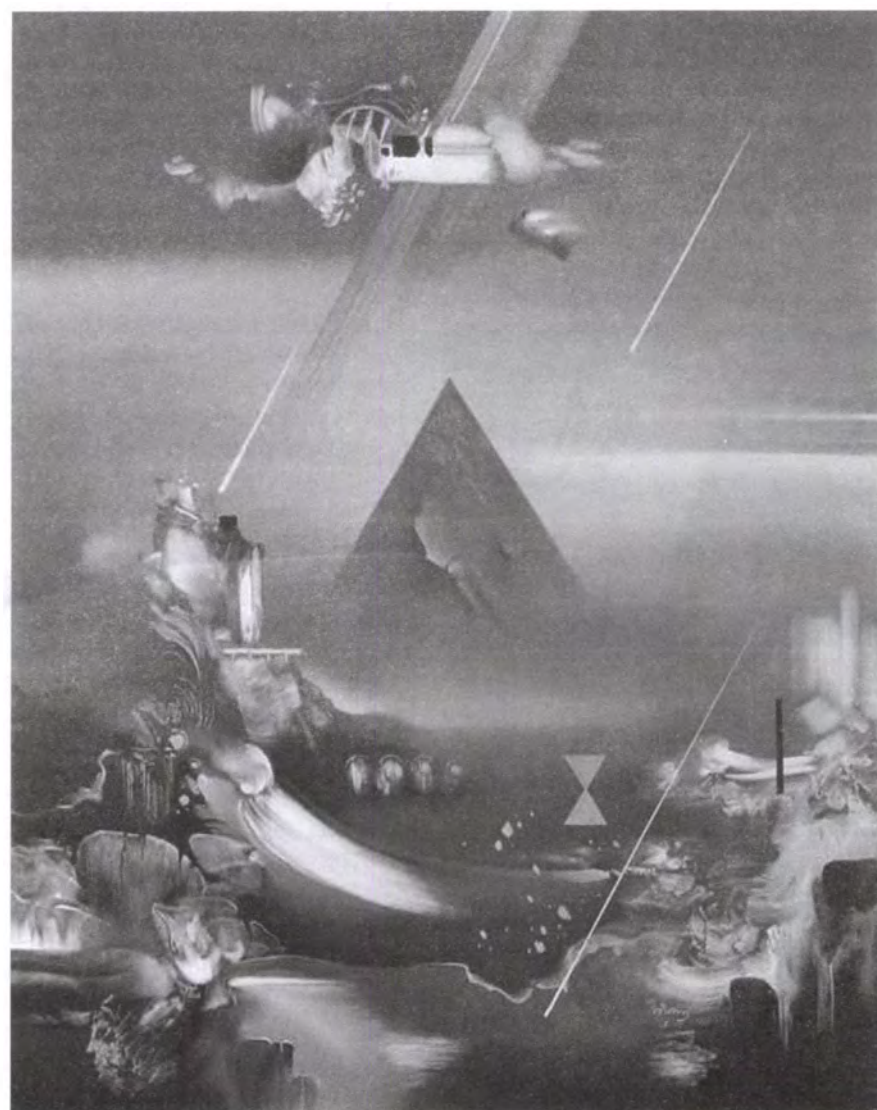
„Jóhírt hallottam, nem vevődik észre?”

HELIKON

IRODALMI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK KÉTSZER EGY HÓNAPBAN KOLOZSVÁRON
XXI. ÉVFOLYAM 2010. 24. (566.) SZÁM – DECEMBER 25.

ára 2 lej

Árkossy István grafikája

EGYED EMESE

Ringató

Mit tudsz te rólunk, gyermekforma szentség,
megható csöppség, reménységpalánta.
Serényen izegsz-mozogsz, sírsz,
elhallgatsz.
Fülecskéddel messzi titkokra hallgatsz.

Akárha fényben: lábujjhegyen járunk!
Mint forrás mellett: tisztaságod érzik.
(Minthogyha végre, végre valahára
jobb mimagunk jött volna e világra.)

... Okos szemed a jövődöket látja.
Szelíd valóddal áldott körbe fontál.

Mindent tudsz rólunk. Mit sem tudunk rólad.

(Ringasd, szívem, a nagyra hivatottat.)

Egy puszta gallyról

Parányi vagy, szívhangod messze hallik.
Nem lát akárki, nem sejthet akárki.
A jóhírekkel sokká fogok várni.
Örvendezésem, mint az indián
rejttem színlelt közönybe, tettetésbe.

Jóhírt hallottam, nem vevődik észre?

Készülök, hogy karomban tartsalak,
ha nyugtalan vagy, elringassalak.
Legszebb meséim most rendezem sorra:
véled való szép, szent találkozóra.

Jaj, messze még a nyár!

– Eljő a nyár is.
Lombról, gyümölcsről álmodik az ág is.

2010. Karácsonyára

- SZÍNES FALINAPTÁR 2011
- Lászlóffy Aladár: Isten hárfája
- Ferenczes István: Szent István Moldovában
- Kovács András Ferenc versei
- Szócs István: Egy az Isten, más a palást
- Mózes Huba Ferenczes Istvánról
- Antal Balázs Mózes Attiláról
- A NAGY KILOMETRIK

LÁSZLÓFFY ALADÁR

Isten hárfája

Mi egy város? Rabbi Akiba szerint, ahol negyven naplopó meg tud élni, már város. Jakab már száz évvel korábban ilyeneken merengett, mikor estelente az Omladék déli csücskében, a vackán álomra várt. Jakab tanult embernek tekintette magát s minél inkább tengődött, annál mélyebben megvetette az egészséget. Lelkemből utálok az életemet, mint Jób. Mostan ezért enmagamért ontja ki magát lelkem; a nyomorúság napjai fogtak meg. Az éjszaka meglyuggatja a csontjaimat és nem nyugosznak az én inaim. Bizony jót reméltem és rossz következék, világosságot vártam és homály jöve. Most pedig nevetnek rajtam, akik fiatalabbak, akiknek atyjokat az én juhaimnak komondorai közé sem számláltam volna. A bokrok között ordítanak, a csalánok alatt gyülekeznek. És most ezeknek lettem gúnydalva. Bőröm feketülten hámlik le rólam és csontom elég a hőség miatt...

Az éjszakák még meleg voltak: de idefent mindig érezhető volt a völgy huzata. Fejére húzta a valaha tisztelen szürke gyolcsdarabot s a fálnak fordult, háttal a városnak, s mint más az esti imát, csak gondolta tovább a magáét. És most tekints az előtted kinyíló csendes égboltra, és számláld meg, ha tudod, a csillagokat. Egy. Kettő. Három. Négy...

Hajnalban nagy krákogással, köhécseléssel felbandukoltak az aljból ketten, itatni. Ez ébresztette őt is. Ilyenkor még jobban utálta a fekhelyét, recsegő izületeit, melyek egyre nehezebben tértek magukhoz és fogadták el, hogy kicsit még járni kell, az istállószaot, mely a szomszédos szűk barlangban kérődző állatok felől áradt s betöltötte az egész környéket. Ez a hely olyan, mint valami óriás sajt, tele egymásba vezető, kürtökké szélesedő és csövekké szűkülő üregekkel, melyeket az évszázadok, ha nem évezredek esői mostak maguknak a kőhalomba, ahol már rég megkülönböztethetlenné tapadt össze a lekopó hegyhát a reá épített egykori erődítmény romjaival. A kőfal építői ólalkodó ellenség ellen védik magukat. De ha a kőfal túléli őket, íme milyen nyomorúságra jut az is. Rosszabbra, mint akik az élet rendje szerint tisztelen kihaltak, vagy föladták a reményt, hogy védeni lehessen az efféle helyeket... A halaknak kapuját pedig építették valaha Hasszéna fiai, ők állították be annak kapcsait és závarait. És melléjük javítgatott Sallum és az ő leányai. A szemét-kaput rakta Malakija, Réháb fia, a forrásnak kapuját Kol-Hozé fia, Mispa. Utána Ézer javítgatott az ő házuk ellené-

ben, továbbá Uzai fiai a szegletnek és a felső toronynak ellenében, a tömlőc udvaráig. A léviták szolgálai pedig laknak vala az óvárosban a vizek kapujának ellenében. A lovak kapuján felül javítgatának a papok, ki-ki az ő házának ellenében. Utánuk javítgata Sádók, Immér fia, majd Sekániás fia, a napkeleti kapu őrizője: a szegellet hágója és a juhok kapuja között pedig az ötvösök és a kereskedők...

Ha nem a megmérhetetlen időkkal bíbelődött, Jakab terveket szőtt, melyek rendszerint egyetlen napra, a holnapira vonatkoztak, elmés fogásokat, furfangos ötleteket melengetett, mindig csak egyet, melyek révén a lehető legkisebb erőfeszítéssel eleséghez jusson. Számolt, jósolt, üzenetet vitt és adott át árusok, tevehajcsárok és pletykás nőszemélyek szolgál-

Német József: Betlehemesek

latában, de lehetőleg egy korsó víz vagy hasáb fa elcipelését, egy kosár füge megemelését se irányozta elő. Természetesen semminek az elemelését sem. Jakab becsületes volt és kétségbeesett. Utált éhezni, de utált beletörődni és elpusztulni is, mert annyit, de annyit ismert a világ sorából, aminek alapján utált megkockáztatni bármilyen ismeretlen túlvilági kalandot. Ezért ment nehezen az elalvás: törékeny ihletű munkához nem elég, ha saját megtalált kis megoldásai elhozták a harmóniát, körül a kornak, a világnak is rendben kell lennie. Márpedig Jakab érezte, hogyan romlik egyre minden, kopik, lazul hatalmasan és rendkívül felgyorsulva deklasszálódik. Ezért érezte aztán kevésnek a fizetségül kicsikart, pessedésnek indult datolyafűzért, a fél lepényt vagy

a köcsög alján megaludt kecsketejet. Mert tudva-tudta, hogy mások, akiknek összehasonlíthatatlanul több jut, azok se boldogok, akik nem maradtak rokonok nélkül, gyámoltalan egymagukra utalva, azok is elpusztulnak. Ezért vált olyan mindenre gyanakvóvá. Hány ilyen temetett odacsapódva a sokasághoz vagy pár főnyi gyászoló közönséghez és ilyenkor elgondolta, hogy őt ugyan már az sem érinti, hogy Ádám és Éva megsértették Jehova törvényét, és azóta el kell viselni ezt a rendet. Azt pedig végleg kétellyel fogadta, hogy mégis a szeretet volna az, mely az Úr cselekedetét irányította, mikor elsőként éppen Ádámot ítélte lassú halálra, kítaszítva a Paradicsomból. Az utolsó gondolat, amit ebben a tárgy körben mástól, egy farizeustól meghallgatott és megjegyzett, ez volt: „gondolnunk kell arra, hogy Jahve mindent idejében tesz meg és így is fog történni az idők végezetéig!” Az idők végezetéig... igen, igen, de közben, de most vajon tényleg csak ez, éppen ez történhet? – feleselt a tétellel, valahányszor csak felmerült az eszméletében szüntelenül áradó zavaros szöveg felszínén. Jakab filozófus volt.

Még akik keserűfüvet tépnek a bokor mellett és rekettyegyökér a kenyerek, azok is utálnak engem és nem átalnak pökdösni előttem. Minél jobban elsatnyultak életkörülményei s velük a teste, annál könnyebben ötlött fel benne a szó, és önmegnyugtató érzése szerint egyre jobban hasonlított mindazon bölcselkedéshez, melyet elméje valaha is, a tanulás szándéka nélkül, befogadott és elraktározott. Félelmetes emlékezete több ezer sornyi textust őrzött még, melyekből, hogyha sikerült a déli hőségben a piac valamelyik sarkában az éppen nem szundikálók közül egy kis közönségrelvőt toborozni, csinos kis előadásokat rögtönzött. Ilyenkor egy hárfára vágyott leginkább. Jakab költő volt.

*

Amióta a rómaiak urai lettek a levert Palesztinának, először történt, hogy maguk bolydították fel lakóit, szántsándékkal idézve fel a forradalomhoz hasonlatos általános megmozdulást. Augustus Cézár, aki akkor császár volt ott messze, rendeletet bocsátott ki, hogy az adók kivetéséhez számlálják meg a népet. Ehhez mindenkinek származási helyére kellett húzódnia. Most már kicsit sok a naplopó ebben a városban, jóval több, mint negyven, vicsorgott Jakab, ahelyett, hogy örült volna a fejlődésnek, ugyanis egy este, hazatéréskor betolakodót talált a vackán. A sötétben előbb észre se vette az alig szuszogó rongycsomót, ám ahogy meggyőződött, hogy nála is erőtlenebb a nyomorult, hiába rimázkodott, nyögve kivonszolta és rövid birkózás után legurította a lejtőn. A közelben vékony forrás pityegett, de egy kőmedencében, ahonnan az állatokat is itatták

>>>>> folytatás az 5. oldalon

Mikos Kelemen 1690–1761

„...úgy szeretem már Rodostót, hogy el nem felejtetem Zágont...”

Mikos

„Természet, te vagy a törvény s a mester.”

Kazinczy

JANUÁR

1 SZOMBAT	Újév
2 VASÁRNAP	Ábel, Ákos
3 HÉTFŐ	Benjámín
4 KEDD	Angéla
5 SZERDA	Árpád, Simeon
6 CSÜTÖRTÖK	Boldizsár, Gáspár, Menyhért
7 PÉNTEK	Attila, Artúr, Etele
8 SZOMBAT	Szörény
9 VASÁRNAP	Marcell
10 HÉTFŐ	Melánia, Vilmos
11 KEDD	Baltazár, Ágota
12 SZERDA	Ernö
13 CSÜTÖRTÖK	Veronika, Veronka
14 PÉNTEK	Bódog, Edömér
15 SZOMBAT	Aurél, Loránd
16 VASÁRNAP	Gusztáv
17 HÉTFŐ	Antal, Antónia
18 KEDD	Piroska
19 SZERDA	Sára
20 CSÜTÖRTÖK	Fabián, Sebestyén
21 PÉNTEK	Ágnes
22 SZOMBAT	Alfonz, Vince
23 VASÁRNAP	Zelma
24 HÉTFŐ	Erik, Timót
25 KEDD	Saul, Pál
26 SZERDA	Paula, Vanda
27 CSÜTÖRTÖK	Angelika, Zsolt
28 PÉNTEK	Károly, Manassé
29 SZOMBAT	Adél, Emőke, Eta
30 VASÁRNAP	Gellért, Gerda
31 HÉTFŐ	Marcella

FEBRUÁR

1 KEDD	Efraim, Ignác
2 SZERDA	Apor, Karolin
3 CSÜTÖRTÖK	Nimród, Balázs
4 PÉNTEK	Csenge, András
5 SZOMBAT	Ágota, Richárd
6 VASÁRNAP	Dóra, Dorotty
7 HÉTFŐ	Rómeó, Tódor
8 KEDD	Aranka
9 SZERDA	Abigél, Apolló
10 CSÜTÖRTÖK	Elvira
11 PÉNTEK	Adolf, Dezső
12 SZOMBAT	Lídia, Lilla, László
13 VASÁRNAP	Ella, Fruzsina
14 HÉTFŐ	Bálint
15 KEDD	Kolos, Georgina
16 SZERDA	Julianna, Sándor
17 CSÜTÖRTÖK	Álmos
18 PÉNTEK	Bernadett, Károly
19 SZOMBAT	Zsuzsanna, Orsolya
20 VASÁRNAP	Aladár, Zelin
21 HÉTFŐ	Eleonóra
22 KEDD	Gerzson
23 SZERDA	Szemere
24 CSÜTÖRTÖK	Mátyás
25 PÉNTEK	Géza
26 SZOMBAT	Edina
27 VASÁRNAP	Ákos
28 HÉTFŐ	Elemér

HELI

JÚLIUS

1 PÉNTEK	Annamária, Renáta
2 SZOMBAT	Ottó
3 VASÁRNAP	Kornél, Soma
4 HÉTFŐ	Berta
5 KEDD	Emese, Sarolta
6 SZERDA	Ézsaiás, Melitta
7 CSÜTÖRTÖK	Donát
8 PÉNTEK	Ellák, Teréz
9 SZOMBAT	Ruth, Vera
10 VASÁRNAP	Amália, Melina
11 HÉTFŐ	Lilla, Nóra
12 KEDD	Izabella
13 SZERDA	Jenő
14 CSÜTÖRTÖK	Örs, Ulrik
15 PÉNTEK	Örkény, Henrik
16 SZOMBAT	Ruth, Enikő
17 VASÁRNAP	Elek
18 HÉTFŐ	Cecília, Frigyes
19 KEDD	Alfréd, Emilia
20 SZERDA	Éliás, Illés
21 CSÜTÖRTÖK	Dániel, Helén
22 PÉNTEK	Mária-Magdolna
23 SZOMBAT	Lenke
24 VASÁRNAP	Kinga, Krisztina
25 HÉTFŐ	Jákob
26 KEDD	Anna, Panna
27 SZERDA	Györk, Olga
28 CSÜTÖRTÖK	Ata, Szabolcs, Ince
29 PÉNTEK	Márta, Bea
30 SZOMBAT	Judit, Jutta
31 VASÁRNAP	Oszkár

AUGUSZTUS

1 HÉTFŐ	Péter, Boglárka
2 KEDD	Lehel
3 SZERDA	Hermína
4 CSÜTÖRTÖK	Domokos
5 PÉNTEK	Krisztina, Zita
6 SZOMBAT	Berta, Bettina
7 VASÁRNAP	Arabella, Ibolya
8 HÉTFŐ	Gusztáv, László
9 KEDD	Emőd
10 SZERDA	Bianka, Lóránt
11 CSÜTÖRTÖK	Tibor, Zsuzsa
12 PÉNTEK	Klára
13 SZOMBAT	Csongor
14 VASÁRNAP	Mikeás, Özséb
15 HÉTFŐ	Mária
16 KEDD	Ábrahám, Rókus
17 SZERDA	Anasztáz
18 CSÜTÖRTÖK	Ilona
19 PÉNTEK	Huba
20 SZOMBAT	István
21 VASÁRNAP	Hajna, Zsanett
22 HÉTFŐ	Menyhért, Mirjam
23 KEDD	Farkas, Szidónia
24 SZERDA	Bertalan
25 CSÜTÖRTÖK	Lajos
26 PÉNTEK	Endre, Rita
27 SZOMBAT	Kincső
28 VASÁRNAP	Mózes, Ágoston
29 HÉTFŐ	János, Ernesztina
30 KEDD	Róza, Rózsa
31 SZERDA	Bella, Erika

SZEPTEMBER

1 CSÜTÖRTÖK	Egon, Egyed
2 PÉNTEK	Rebeka, Teodóra
3 SZOMBAT	Hilda, Szende
4 VASÁRNAP	Rozália
5 HÉTFŐ	Lőrinc, Viktor
6 KEDD	Zakariás, Ida
7 SZERDA	Ivor, Regina
8 CSÜTÖRTÖK	Mária, Adrienn
9 PÉNTEK	Ádám
10 SZOMBAT	Hunor, Mikolt
11 VASÁRNAP	Jácint
12 HÉTFŐ	Mária, Ibolya
13 KEDD	Ludovika
14 SZERDA	Szeréna
15 CSÜTÖRTÖK	Enikő, Roland
16 PÉNTEK	Edit
17 SZOMBAT	Ludmilla
18 VASÁRNAP	Diána, Titusz
19 HÉTFŐ	Vilma
20 KEDD	Frida
21 SZERDA	Máté, Ilka
22 CSÜTÖRTÖK	Mór, Móric
23 PÉNTEK	Tekla
24 SZOMBAT	Gellért
25 VASÁRNAP	Kende, Adorján
26 HÉTFŐ	Jusztina
27 KEDD	Albert, Damján
28 SZERDA	Vencel
29 CSÜTÖRTÖK	Mihály
30 PÉNTEK	Jeromos

OKTÓBER

1 SZOMBAT	Malvin
2 VASÁRNAP	Petra
3 HÉTFŐ	Helga, Jozsef
4 KEDD	Ferenc
5 SZERDA	Attila
6 CSÜTÖRTÖK	Brúnó, René
7 PÉNTEK	Amália
8 SZOMBAT	Etelka, Gitta
9 VASÁRNAP	Dénes
10 HÉTFŐ	Gedeon, Ben
11 KEDD	Brigitta, Gyö
12 SZERDA	Miksa
13 CSÜTÖRTÖK	Kálmán, Edg
14 PÉNTEK	Beatrix, Lívi
15 SZOMBAT	Terézia
16 VASÁRNAP	Aurélia, Gál
17 HÉTFŐ	Hedvig, Szil
18 KEDD	Lukács
19 SZERDA	Nándor, Fer
20 CSÜTÖRTÖK	Cintia, Irén
21 PÉNTEK	Orsolya, Zse
22 SZOMBAT	Előd, Tilda
23 VASÁRNAP	Gyöngyvér
24 HÉTFŐ	Ruben, Salár
25 KEDD	Blanka
26 SZERDA	Demeter
27 CSÜTÖRTÖK	Szabina
28 PÉNTEK	Taddeus, Sin
29 SZOMBAT	Melinda, Szil
30 VASÁRNAP	Kolos
31 HÉTFŐ	Farkas, Zenó

FERENCZES ISTVÁN

Szent István
Moldovában

A vakolat mögött,
a rühös méz alatt
térdel a szent király,
körötte dúvadak,
csikaszkok foga közt
az országa, a lova,
hideg pocsolyában
jogar s a korona
a baromudvarra
kidobott bádofazék,
rácsorog a mennyből
valami zagyalék,
fulminátos rahát,
ciános balzsamok
megrepedt máza,
félhomály ácsorog –
reá ülepednek
a kancsi dublőrök,
iszapba mossák be
nyelvünk az ördögök,
lúgos ködöt okád
egy örült szépia,
széttépett kébken
elmaszatolt glória,
hervadt rózsza,
zokog alatta Mária,
üdvözült latrok közt
hal meg ember fia –
gomolygó felhők ké
tornyosul az ima
holnap jégeső hull,
mint az átok vissza...
penészt szül a méz,
a vakolat megrian:
hol vagy, István király?
országod messzi van.

het egyesek fedél nélkül maradtak, egy kised születéséről, akinek mihelyt a világra nyitotta, máris olyan okos tekintete volt, és nem sírt fel mindegyre hajnalig, mint más csecsemők.

Jakab ilyenkor sírt.

Jakab boldog volt. Estéről estére ezért a sírásért idézte fel, csiszolta tovább a világ első evangéliumát, melyet csak a helyszín kőfalai hallgattak s nyeltek el mindörökre, miután Jakab egy reggelen nem kelt fel többé lebandukolni a fügepiacra. Az Omladék egyik repedésében a füvek alatt, melyek azóta hetvenhetediglen ugyancsak tulajdon törékeny és porlékony csontjaikra száradtak, szikkadtak a hús huzatban, valahol ott kell lennie még ennek az első és utolsó tárgyi bizonyítéknak, a legszegényebb ereklyének, elfeketedve.

A többi száll és világít és megfoghatatlan, mint csillagfényben a por.

A szerző hagyatékából

vaja felhallatszott az Omladékig. No, azt a napot még sokan megemlegetik! A káldeusok értettek valamit a csillagokhoz, ők előre megmondhatták volna az effélet. De hol vannak már azok az idők! – mormogta Jakab, mikor visszament a vackára. „És nagy félelemmel megfélemlének” – hajtogatta, amíg bele nem aludt a fényességbe, mely az ő fekete árnyékát is, ahogy ott feküdt, mintha örökre bele akarta volna fotografálni a sziklafalba.

Történt, ahogy történt, a vendégek reggelre hárman voltak: családdá egészültek egy újszülött kisfiúval. Mikor néhány nap múlva felkerekedtek, két pásztor s egy bölcs integetett a lefele poroszkáló számár után. Jakab a maga születésére gondolt és elérzékenyült. Vajon mi lesz belőle? Adószedő, halász, netán király, mint távoli őse vagy ácsmester, mint az apja? és Róma ellensége vagy barátja? Csak naplopó költő vagy bűdös zsoldos ne legyen, hogy haló porában is zokognia és szégyenkeznie kelljen érte szegény anyjának.

Nemsokára a szomszédok hozták a hírt, hogy poroszlók jöttek Heródes udvarából és keresnek valakit. Házról házra járnak. A városban össze-vissza beszélnek, hogy rablók voltak, kik a Jordánon túlról menekítették a kincset. Álrúhás száműzöttek voltak, szökött rabszolgák, járvány behurcolói, itt laktak, ott laktak, ide meg oda menekültek s tán elpusztultak a sivatagban. Jakab meghallgatta és összegyűjtötte elméjében ezeket a híreszteléseket és a fülét csóválva kárhoztatta a világ nyelvét meg fülét, melyek egymásnak mindent elhisznek.

Azokban a napokban Jakab elhajtott kincset talált egy szemétdombon, a sokadalomban. Egy ütött-kopott hárfát. Mikor felért vele a vackára, szokása szerint hátat fordítva a balga városnak, ahol rendre kihunytak, eltűnedezték a fények, a falnak fordulva kipróbálta. Valaha, közel száz esztendeje játszott efféle hangszereken. Különös volt az első tíz-tizenkét halk pendülés abban az éjféli csendben. A szomszéd barlangban már újra csak azok a barmok heverészték. A hold sehoh, az a különös csillag is napok óta egyre rövidebb időre mutatta magát a hegyélek mögött, korábban ment le, mint esős évszakban a nap. Helyreállni látszott a régi rend, egyszerű helyi nagyidő elé villámlott egyetlen. Jakab didergett és játszott. Öreg ujjai hamar elfáradtak, elpuhultak, elkoptak, már csak a pislákoló eszmélet-töredékek vezették a hangszert, és csak ő hallotta, ahogy a dallam is töredezetten, de alája simul a szövegnek, mely dadogva elmondana valamit. Egy várandós nőről, a kétségbeesett férfiről, aki hiába kopogtat szállásért azon a rendellenes, titokzatos, közönyös éjszakán, mikor, mint rendszerint, mégis hamar elaludt a város, mint aki jól végezte dolgát, jólle-

>>>> folytatás a 2. oldalról

pirkadatkor, összegyűlt jócskán a víz, mielőtt átbukott a köveken, hogy elkezdjen lefelé rohanni, egyesülni a többi, erre fakadó vizekkel. Onnan hallotta a loccsanást, s másnap reggel abból tudta meg, hogy hivatlan vendég ép csontokkal megúsza, hogy bosszúból belerondított az itatóba.

Egyik napon őrzőgő ricsajban, lökdösődve tört utat magának a kapu irányába a csődületben, melyet szinte mind az idegyűlt idegenek tettek ki, amikor fiatal párra lett figyelmes. Az asszonyka számon kuporgott, de már az állat inai is remegtek a kimerültségtől. Nincs és nincs és nincs! – hajtogatta a férfi és szemmel láthatóan bátorítón akart mosolyogni, ám ez nem nagyon sikerült. Sehoh nem találtam hajlékot. Mikor ez megütötte a fülét, Jakab előbb üzletet sejtett a dologban, de abban a pillanatban el is szégyellte magát. Ugyanbizony miért fizetne a szállásért valaki is azoknak, akik félelmetes völgyekben laknak, a sziklák hasadékában. Ha nem hívom el ingyen, ma is takarodhatok magányban lefeküdni én, aki atyjok fiává lettem a sakálóknak és társukká a struccmadaraknak! Nekem van olyan hajlékom, mely befogadhat egy-két éjszakára, érintette meg az idegen köpenyét. Ha még van jártányi erőtlök, gyertek. Hová? Oda – mutatott föl a hegyre.

A tömeg a szűk utcákba szorította, alig tudták kiverekedni magukat az útra, pedig az a szegény teremtés, ráadásul áldott állapotban, már nagyon el volt csigázva. A nap pedig, mivel tovább világítani nem az ő dolga volt, ugyancsak elment aludni a hegyek mögé. A világra pedig menetrendszerint leszállt az éj, mintegy jelképezve, hogy az egész milyen sötétségben fekszik, s mennyire ostoba, aki reggelenként az ellenkező látszattól felbuzdulva némi erőre kap és tovább éli a maga egyhangú sorsát. Honnan jöszötk? Galileából. Közel egy hete indultunk. De eladdig mindig sikerült fedél alá jutni. Ács vagyok, ám Dávid házanépéből származom, ez parancsol most ide. No lám, a szerencse forgandósága eléggé egyirányon vezet, többnyire valahová lefele, gondolta Jakab, de fennhangon ezt mondta: háború lesz, és magát is meglepte, hogy efféle megdölgötlan fecsegéssel fordul az idegenhez, minthacsak zavarba ejthette volna még, hogy ilyen titokzatos szállóvendégeket hozott haza a hegyre. Mindig háború volt, hagyta rá a szomorú szemű jövevény, és még egy takarót terített az álmában nyöszörgő kicsi asszonyra.

A földi színtér íme, készen volt.

*

Az az éjszaka egyébként is szokatlan lett. Az égen üstökös mutatkozott, s lenn a felbolydult városban mindenki az utcán tolongott csodát látni. A tömeg zsi-

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Alekszej Pavlovics Asztrov hagyatékából...

Asztrov doktor hazatér

(Üdv Csehovnak – sóhaj Oblomovnak!)

„Hogy változol, világ! És benned én is!
Nincs több, csak egy nevem. De mégis
nem pusztán én vagyok...”

(Zabolockij: Átváltozások)

„Ó, ismeretlen, távoli utód,
nem éltem én hiába! – Végy kezébe,
hisz érted égttem el, hogy envelem fejezd be,
mit végbevinnem, íme, nem jutott.”

(Zabolockij: Végrendelet)

Majd öreg este megint hazazördül az ócska kerékpár –
Sok sose volt az öröm, sem a lét, node rossznak elég már.
Megjön a vén doki – várja fapolcon a római, hellén,
Francia líra... Diványra ledől zeneszórá figyelvén,
Tesz-vesz, a dolgai közt matat, olvas, iszik, heverészet –
S telnek a, múlnak a hetvenes évek, a nyolcvanas évek...
Zenghet a múlt – hat a szent feneség! De ma hol van az élet?

(Zárlat az Utókorhoz!)

(Őt majd nem olvashatja senki –
Csak ő olvassat másokat...
Művét majd holtak hangja zengi,
Míg Sztüxbe kekszet mártogat
Teázván – hírt, se nyári dácását
Nem szerzett, nem lett Turgenyev.
Siratják darvak s lápi kácsák –
Minek vén lónak unt nyereg?
Zenét hallgatni más kiváltság,
S ha mollra zenghet újra dūr –
Lelkére gyógyír, szívre vont enyh!
Egészen jól ír Rilke, Montaigne,
Tolsztoj vagy bármely trubadúr –
Ő mért, s mit írna?... Vélt Utókor –
Hősüinktől váljunk könnyen itt!
Ő névtelen, mint fényt futó por –
Meggzállja sárgult könyveit...)

Moments musicaux

Beethoven, Schubert, Liszt, Chopin,
Mozart, Vivaldi, Verdi, Händel,
Ha felzeng, úgy telít – sosem
Telek be hanggal, lelki csenddel.

S a „Wohltemperierte Klavier”!
Ahogy Bachot álmodja Rihter...
Kezem se sejti, mit – csak ír,
De mit sűrít pár sorba hittel?

Muszorgszkij borzong, kék Ravel,
Sztravinszkij lángja – s újra Bartók!
Mennyboltig forgó szél kap el,
S papírvilágra fúj kavart szót...

Mal du pays

„A sorsom mindenütt – magány.
Nem édes mindegy, hol szorongat?”
(Marina Cvetajeva)

Ha Kína, Japán, Tibet, India földjén
Tengnék, avagy épp Bahamát, Kanadát
Laknám, de hogy itt mire int, mi a törvény –
Tudnám... Csak a lét s a hazám anyagát

Ismerve, talán soha vissza se térnék
Balgán ide – fájna viszont odaát,
Hogy Odessza porát, Feodoszija fényét,
Jaltát, Jerevánt, Batumit, Boharát,

Derbent falait, Tbiliszit s a Tagankát
Többé sose láthatom én... Se Pityert, se Szevánt,
Sztjeppek tavait, sem a volgai lankát –
Földet s vizeket, hol a nemlét nyers szele szánt.

(Kóda – Cvetajeva emlékének)

A néma ür derén túl nyári rét dereng,
S mint forró ujjnyom ég koszolt, fagyos pohárkán –
A reggel szürke még, de másik végtelent
Vár istenes cseléd, boszorka, jós, bojárlyány...

Szótlán, kopott a táj, folyót felejt a part –
Estére fölragyog, s ha míg hold rávilágít –
Friss szél lapozza át felhőkkel eltakart,
Hazátlan csillagok hagiográfiáit.

Éji hal, hajó, folyó...

(Hódolat Bloknak és Jeszenyinnek)

„Oroszhon, folyók, néma falvak,
ős bozótok, téres terek,
mocsarak, lápok, őszi darvak,
rontó varázslómesterek.”
(Alekszandr Blok)

„Oroszhon! Rozsdaszínű földek,
folyókba ömlő esti kék!
Fájdalmas-boldogan szeretlek,
tavak-ringatta, bús vidék.”
(Szergej Jeszenyin)

Fölcsap egy hal, égre szökken,
Ringva rezdül hab fölött...
Dáridóznak egyre többen –
Víg a kedvük, csak törött...
Dól a pezsgő, ikra, vodka,
Rí kozák, danol cigány –
Menny ragyog, s a tatra rogyva
Romlott csillagot kihány.

Holdra néha fel-felugrik,
Csobban egy-egy néma hal –

Volga-parton ferde putrit
S tornyokat tar éj takar...
És a táncok tartanak még –
Vendégekkel telt hajón
Útra társult, tarka, vad nép
Kurjong végleg elhalón...

Vízfodorra villanó hal
Fölvonaglik s visszahull –
Részeg ár ráng, víg hajóval
Renyhe hab ring, ittasul...
Tombolon is imbolyognak –
Mind kidől majd, s mind mulat!
Gyúlt szemükben kín lobog csak –
Lelki góg, vak indulat.

Fölcsap olykor, éji égre
Csillan egy hal – teste fény,
S mintha észrevételen égne
Unt folyamnak rest egén...
Szunnyatag, hős részegekkel
Messze jár a lassú hab –
Tán sosem jó végre reggel,
S nincs világ, csak hangulat!

Magasles

„Déli Ob folyónk drága partján,
Nagy lapockájú Bundás Nagyúr
Víg ünnepét készítik, hallom.”
(Osztyák népköltés)

„Apám! Engem eressz alá
vörös selyem szép országba,
vörös kendő szép országba!”
(Vogul medveének)

A Káma, Ob, Irtisz, a kék Jenyiszej
Mentén kifeszítve remegnek a vásznak –
A jurtalakót nem a rénbeni tej
Táplálja... Ma dívik a medveadászat!

A hantik, a manysik, a zöld Komi-föld
Szívében, akár Kolimán s az Amurban –
Új medveadász, nem az őskori, tölt
Puskát, s a vadakra is új haza durran.

A csúcsvezetés csupa medveadász
Vadállat, erős, buta medve – kitámad,
Lövöldöz a medvelesen, megaláz,
Öl... Pusztul az égben a medveimádat.

És pusztul a hanti, a manysi, nyenyec
Lelkében a medve, a tajga, a tundra,
A nyelve, a hangja, ha halni rezeg –
Eljő a Nagyúr... Vörös égbolt rajta a bunda.

ZSIDÓ FERENC

Laska Lajos ajándékoz

Laska pocsek ajándékozó volt. Soha nem akadt egyetlen épkézláb ötlete sem, mit illene, kellene venni a megajándékozandónak – bárkiről volt is szó. A feleségének sem tudott ajándékot vásárolni. Vagy talán így: neki aztán pláne nem tudott. Ha neki kellett valamit választani, még nagyobb kínban volt, mert ugye, az ember a feleségét ismeri a legjobban, igazán illene tudni, minek örülne, de ő nem, nem, nem és nem. Hogy helyzetén könnyítsen, párszor megkérdezte élete párját, mit óhajtana, de ő kitért valami olyan válasszal, hogy semmit se kérek, drágám, csak téged, hogy mindig légy az enyém. Laskát a válasz titkon dühítette. Mert, hogy miért rázza le, miért nem segít.

És ismét karácsony jött, és már ismét ajándékozni kellett. Laskát a frász törte ki. Már látta, hogy ismét ott fog szégyenkezni egy kalappal, vagy valami egzotikus illatú parfümmel, s felesége pedig kegyesen megpusztilja, s vigasztalóan annyit mond, semmi baj, majd visszacserelem egy másikra. Elege volt a hasonló helyzetekből. Aztán mentő ötlete támadt. Hogy azt mondja, szoborba önteti magát. Nem marcipánra vagy csokoládéra gondolt, mert az túl drága, hanem zselécukorra. Volt egy cukrászismerőse, azzal meg is beszélte a dolgot, még alkudnia is sikerült. Gipszből elkészítették a negatívot*, ezt a cukrász kibélelte fóliával, s színültig töltötte zöld színű zselécukorral. Merthogy a zöld a remény színe.

Karácsonyestén aztán Laska egy elegáns kerek asztalon begurította az ajtón élelnagyságú, lágyan remegő zselécukor hasonmását. Gyermekei körében osztatlan sikert aratott, bár nem értették pontosan, miért az anyjuk kapta az ajándékot. A párja már nem díjazta annyira az ötletet. Nem értette, mi a pláne benne. Laska ebbe az örök veszteség nyugalomával törődött bele. A szokásos karácsonyi dalokat, igaz, mérsékelt lelkesedéssel, de elénekelték; a zseléhasonmásról, amit Laska bekormányozott a karácsonyfa alá, többet nem beszéltek.

Az igazi meglepetés másnap következett: talán nem jó receptet használt a cukrász vagy kispórolt valamit az összetevőkből, bosszúból, amiért Laska alkudni merészelt, mindenesetre ez éjszaka folyamán a figura olvadni kezdett, lefolyt az asztalról, s egy hatalmas, nyálkás-ragadós cukortócsává vált. Mint valami hírnáros, haragos zöld tó. Mártózz meg benne – süttött el egy kényszeredett poént Laska, pedig tudta, ez aligha fog segíteni –, pont olyan lesz, mintha bennem fürödnél meg. Felesége rosszálló tekintetét látva aztán előkeresett egy nejlonzsákot, s a személtáppal komótosan merni kezdte bele a híg masszát. Eszébe se jutott visszavinni, a cukrásznál reklámlálni. A tele zsákot beállította az egyik sarokba, majd kihúzta a lábát a házból. Az ajtóból még visszaszólt: mindig azt mondtad, más ajándéokra nem vágysz, csak rám, hát most tudd, ott vagyok. Más halmazállapotban.

Megvilágosodás

Laskaék csudaszép fát díszítettek karácsonyra. Csupa gömb meg szaloncukor meg angyalhaj, villogó fények, egy-két alma, fenyőtoboz, csillagszóró. Laska meg volt elégedve magával. Még lefekvés után is nézte – a fa az ágya mellé volt felállítva. Aztán elaludt, s bájos angyalkákkal kezdett álmodni, ami nagyon jólesett szűzies lelkének, de az álomnak egyszerre vége szakadt: Laska arra ébredt, hogy a karácsonyfa végigdőlt rajta. Egy üvegdísz épp a fején koppant, s eltörött. Laska döbbenetén kikászálódott az ágyból, s valahogy visszaállította a fát. Aztán csak ténfergett a szobában, halotthalványan. A szellemekben nem hitt, mégis valami furcsa, hideglelés érzés kerítette hatalmába. (Ezt nevezik megvilágosodásnak, magyarázta utólag hitetlenkedő feleségének.) Úgy gondolta, a karácsonyfa rádőlése égi jel. A fennvaló ilyen nagy szent figyelmeztetésben részesítette, hogy ébredjen rá élete nagy hibáira. És Laska rá is ébredt. De ez sem segített rajta.

*Laska a hátára feküdt, a cukrász letakarta sűrű szövésű gézzel, szájába lélegzőpipát nyomott, majd felhordta rá a sűrű gipszet. De a többi talán most hagyjuk, végtére is egyperces-féléről van szó.

A nagy KILOMETRIK

irányítja és szerkeszti Karácsonyi Zsolt

MÁRKUS ANDRÁS

A fácántolvajok

*Ellopnak majd a fácántolvajok
Ellopnak majd s megesznek estebédre
Pár pillanat mikor még mondhatod
Hogy jóurak, azért ezt mégse kéne*

*Majd hirtelen a bőröd felhasad
A tűz körül csak egyre énekelnek
Tájszólásban a fácántolvajok
S te nézed csak hogy húsod
miért remeg meg*

*Majd csontod villan lágyan tejfehéren
S egy fácántolvaj refrént énekelvén
Harap beléd, megízlel térdén állva
S magába roskad többé fel se kelvén*

*(A dal megáll s őt nézi most
Megannyi néma társa)*

Hazatérés

*A félkegyelmű arcelváltozásban
Úgy éreztem nem vagyok egyedül.
Eképp léptem fehér szobámba bátran
Gondoltam én, vendég majdcsak kerül*

*A hívott és a hivatlan vendégek
A kis szobában néha összesúgnak
S a hátam mögött ezt-azt megbeszélnek
Felcsapva holmi korrupst szemtanúknak*

*És lesz szomszéd ki éjjelente átjár
Hoz kártyát mesél egy régi táncról
Bár társaimtól ő is néha hátrál
Ha elmegy újra sok vendég viháncol*

*

*Eképpen tértem vissza én
Az idegösszeroppanásból
Lassan
De nagyon lassan
Mondhatni több darabban
Maradtam változatlanul
Egy régi változatban
Hisz minden verzió mögött
Egy újabb áldozat van*

*(reggel van és a zombi
hazatér otthonába...)*

*A részeg testnek nincsen éjszakája
Csak elvegyül a térben hangja által
Még néz a szem de nem lát már a tájra
ilyenkor nézhet szembe önmagával*

*

*Reggel van és a zombi hazatér otthonába
A zombikedvelő már több órája várja
(Ilyenkor érzi hősünk, hogy*

*mégis van hazája)
S miként Andrés a zombi diszkrétén
betoppan
A zombikedvelőnek lelke lánggra lobban*

*Így telnek napjai
a zombik életének
Amikor kedvesek
egy zombikedvelőnek*

Hajnali taxiváró

*Azt hiszem, hogy a másnap
E varázsnak megártott.*

*Jönnek majd új varázslók.
Leszen majd új kuruzslás.
Hozván egy új varázsport.*

*S úgy vélem, hogy a másnap
Megártott már magának.*

*Hová lett a varázspor,
Mit oly sok bős varázsló-
pálcából ért a zápor?*

*Hová lett a varázslat,
Mely eltüntette arcát
Megannyi torz leánynak?*

Balladarészlet

*Mesét mondok egy félszemű leányról
Kinek szemét a bánat marta széjjel
Míg bandukolt a bárlól egymagában
S nyomába ért a hajnal lágy zenéje*

*Mesét mondok egy félszemű leányról
Kivel a hajnal egyszer rég kibabrált
Hiába ment kutatva őt akárhol
Ki hívta egykor – mégsem vette hasznát*

*Mesét mondok egy félszemű leányról
Kit eltiport a hajnal két kezével
Azóta is csak egyre jő a bárlól
Amerre jár kíséri őt az éjjel*

*Mesét mondok egy félszemű leányról
A reggel megy s ő folyton útána
És rácsot von köré egy régi zápor
És láncon tartja régi éjszakája*

Jé és a szétdarabolt Cé

*A lázadás remekül sikerült,
Bár hallgatásunk néha céljavesztett,
Hát vedd le hősünk lelkéről a bűnt,
S a hátáról a rozdsás fémkeresztet.*

*Nem nagy titok, amelyre fény derült –
Csak egy látvány, mit titoknak neveztek.
Lásd arcukon e hánytató derűt:
A nézők most már tényleg elmehetnek.*

*A Cé köré már annyi Jé sereglett,
A híd alatt is lassan sorban állnak.
Vállfák lesznek a rettegett keresztnek,
S formát adnak egy új cetbőr kabátnak.*

CSUSZNER FERENCZ

A vasaló

Tegnap Rozgonyi úr friss élt vasalt pizsamaingjére. A vasalás végeztével a még meleg ing fölé elnyúlt sárga pulóvert, szakadt szürke kabátot öltött, és sétálni indult a kutyájával. Már hónapok óta sikertelenül próbálta felidézni az öleb nevét, de ennek ellenére jól megértették egymást. A kutya naponta kétszer a konyha küszöbére cipelte pléh tálkáját, Rozgonyi úr pedig minden egyes alkalommal megetette ölebé, miután a felrúgott tálról észébe jutott ebbéli kötelessége. A hangos csörömpölést, amit a tálka az etetések megelőzően okozott, a szomszédokkal ellentétben, Rozgonyi úr nem hallotta. Évtizedek óta már, hogy egyik fülére teljesen, a másikra meg csak úgy nagyjából – megsüketült.

A kutya nem csak az élelmezés terén találta fel magát. Régóta élt az öreg mellett, jó néhány szokását kitanulta már, így pórázával együtt a bejárati ajtó elé hevert, mire a vasalás szaga betöltötte a lakást.

A szomszédok szerint, mármint azon kevesek szerint, akik vették a fáradságot, hogy odabiccentsenek az öregnek, és néhány gondolatot is pazaroljanak rá, Rozgonyi úr teljesen rendszertelenül járt sétálni. Olykor tikkasztó nyári hőségben, vagy épp az év legcudarabb hófúvása idején hangzott fel az öleb boldog csaholása a bérház folyosóin, hogy aztán beleveessen az utca zajába.

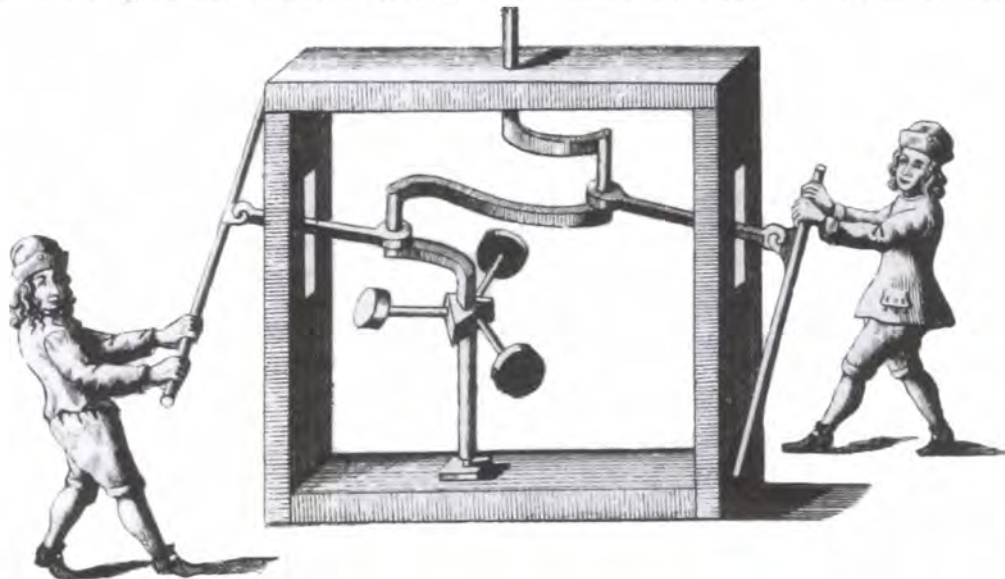
Pedig Rozgonyi úr – ha saját tudtán kívül is – szigorúan ragaszkodott bizonyos rendszerhez a séták időpontjának megválasztását illetően. Az év nagy részében akár kétnaponta is elhagyta a lakást, nyaranta viszont gyakran megesett, hogy hetekig színét sem látták. Ilyenkor egy szomszéd özvegyasszony hordott neki ebédet, és úgy gondoskodott Rozgonyi úrról, mintha egyszer, valamikor, annak idején, a jó szomszédságon túl egyéb közükhöz is lett volna egymáshoz.

A séták napjain Rozgonyi úr általában a színházba, operába induló közönséggel egyszerre kelt útra, de velük ellentétben inkább valamelyik park felé vette az irányt. Az egyik parkot a gyakorta ott játszó, utcai hegedűs miatt szerette. Ugyan egy hangot sem hallott a játékból, de órákig bírta csodálni, ahogy a zenész arcára kiültek a dalokat kísérő érzések. A muzsikos – Rozgonyi úr szilárd meggyőződése szerint – együtt sírt, együtt nevetett hangszerével. Ha a hegedűshöz köze-

li padra ült, és elég sokáig bámulta az arcát, a mozgását, a játékát, egy idő után Rozgonyi úr arca, válla is megmegrándult, teljes összhangban a zenész mozgásával. Egyszerre rajongott és morgolódott olyankor, amikor a muzsikos arcára fennkölség költözött, mozdulatainak ívét az éppen játszott mű nagysága töltötte színültig, s homlokára gyöngycseppek költöztek. Rajongott, mert hát mi lehet szebb, gyönyörűbb annál, mint amikor a zenész, aki igazán együtt él, együtt lélegzik a művel, igazi remekművet játszik, és ezáltal maga is részévé lesz a világnak, a múltnak, a jövőnek, mindenkinek, aki valaha hallotta vagy hallani fogja a darabot. És ugyanakkor, mi lehet bosszantóbb annál, mint amikor az igazi kiteljesedést, a vég-

kása, miszerint – agglegény lévén, nem akadt, aki rá vasaljon, ő maga pedig nem tette rá a kezét a vasalóra soha – minden egyes koncertjére új fehér inget vásárolt, s az inget a koncert után fel nem vette többé. Aztán, amikor a lakásában már túl nagy helyet foglaltak a földre szórt ingek, egy öregotthonnak vagy valami hasonló intézménynek adományozta őket.

Sajnálta is nagyon Rozgonyi úr, hogy ezt a híres, kissé bolondos művészt a szomszédok tanúsága szerint valami nagy baleset érte. A balesetben vagy szeme világát vagy hallását vagy valami egyébét veszítette el, ami miatt többet nem hegedült, sőt el is tűnt, úgy, mintha a föld nyelte volna el. Másképp nem lehetett, mert soha, senki nem beszélt arról: mivé, merre lett

telennel, a halhatatlansággal történő egyesülést meggátolja egy gyűrött ing, egy foltos nadrág, egy szakadt cipő, esetleg egy néhány napos borosta, ami nem csak a magasztosság és az időntúliség képét dönti romba, hanem még a nézők elől is elrejtí a zenész arcának részleteit. Rozgonyi úr kedvenc zenészét pedig, a legjobb szándékkal sem lehetett különösebben ápoltnak, netán jólöltözöttnek nevezni.

Rozgonyi úr úgy tudta – talán a szomszédoktól, bár, hogy pontosan kitől, mikor és hogyan szerzett róla tudomást, maga sem emlékezett –, hogy a bérházban, valószínűleg pont azon az emeleten, ahol ő maga is lakott, évtizedekkel ezelőtt egy hegedűművész élt. A nevét a szomszédok sem tudták ugyan, azt viszont igen, hogy a közönség fölöttébb kedvelte, és hetente hol egyedül, hol zenekarral többször is koncertezett. Ritkábban ugyan, de még nyárra is jutottak fellépései, pedig olyankor sem a színházban, sem az operában nem lehetett játszani. Kedves, bár kissé szédült embernek tartotta mindenki, ezt a véleményt pedig csak erősítette leghíresebb szo-

a művészúr, csak arról, hogy kívül-belül annyira megviselték az események, hogy többé nem hegedült. Pedig milyen jó lett volna Rozgonyi úrnak – gondolta többször is vasalás közben maga Rozgonyi úr –, ha ezt a művészt nem éri semmiféle baleset, és néha egy-egy, alig használt fehér ingért át lehetne menni hozzá a szomszédba.

Talán a hegedűművész története miatt gondolta úgy Rozgonyi úr, hogy egy igazi zenész, igazi művész nem állhat gyűröttten, ápolatlanul a közönség elé, és főleg a zene elé nem állhat anélkül, hogy mind külső megjelenésében, mind tudásában méltó ne lenne a játszott darab nagyságához. Mozart, netán Bach műveket játszani anélkül, hogy a zenész megadná a műveknek és alkotóiknak kijáró tiszteletet a világ egyik legnagyobb bűne, és Rozgonyi úr, az utcai hegedűs taglejtéseit, arcjátékát megfigyelve, tudta, hogy a muzsikos repertoárjában bizony több olyan mű is szerepel, melyek előtt, bármilyen felkészült is legyen, az ember nem állhat úgy, hogy tiszteletlen ne lenne.

>>>>> folytatás a 10. oldalon

>>>> folytatás a 9. oldalról

Szigorú elvei ellenére, Rozgonyi úr már azt is értékelte, ha valaki legalább megpróbált megfelelni a vele szemben támasztott elvárásoknak. Így tegnap, amikor a szük-séges előkészületek után, kutyájával együtt sétálni indult, és megérkezett a parkba, ahol szokása szerint éppen játszott az utcai muzsikussal, de szokásával ellentétben, ezúttal fekete mellényt, vasalt, fehér inget, vasalt fekete nadrágot és fekete cipőt viselt, Rozgonyi úr tátott szájjal ült le megszokott padjára. Csak ott vette észre, hogy az ünnepélyes öltözék mellé a hegedűs arca frissen borotvált, haja pedig gondosan fésült. Meghallgatáson lehetett, mosolygott büszkén az öreg. Lám csak, az ő kedvenc utcai hegedűse valami híres helyen játszik majd az új évad kezdetétől, gondolta, mert az nem lehet, hogy ilyen jól öltözött fiatalember ne a leghíresebb zenekarok valamelyikében kapjon helyet.

Annyira meghiúsította a fiatal hegedűs jövőbeni sikerének gondolata, hogy megfedkezett a környezetről. Nem vette észre a feltámadó szelet, az égre gyűlő sötét felhőket, de még azt sem, amikor az öleb póráza lassan kicsúszott a tenyeréből, és a kutya lelkes csaholással indult neki a világ felfedezésének. Miután Rozgonyi úr kifogyott a legnagyobb zenekarok sorolásából, ahol ennek a fiatal tehetségnek bizonyára helye lenne, átadta magát a játék élvezetének. Szokás szerint, először csak a szemöldöke rezdült meg, aztán a homlokán a ráncok, aztán a szája szeglete. Végül jobb kezével szinte már karmesteri beintéseket végzett, és amikor – ilyen még nem történt soha – felegyenesedett, bal keze újával képzeletbeli húrokat szorított le, jobb kezében képzeletbeli vonóval játszott a lefogott húrokon, állával pedig leszorította nem létező hegedűjét. Akárcsak a tőle néhány méterre álló hegedűs, Rozgonyi úr is lecsukta szemét, és átadta magát a játéknak. A fura előadás, a kiöltözött, lehuny szemű hegedűssel, és az őt – vagy talán inkább azt, aki a hegedűs lenni szeretett volna – tökéletesen imitáló, vasalt pizsamás, szakadt öreggel, egészen addig tartott, amíg el nem eredt az eső. Az első cseppek után a hegedűs összecsomagolta hangszerét, de ahogy észrevette a még mindig játszó öreget, a már szakadó esőben, addig bámulta, amíg az be nem fejezte az imént félbemaradt darabot. Amikor végzett, Rozgonyi úr, anélkül, hogy szemét kinyitotta volna, meghajolt képzeletbeli közönségének. A darab lassan elhaló viszhangját, a koncerttermet betöltő tapsot és ovációt a közben bőrig ázó hegedűsön kívül senki sem hallotta.

ROMULUS BUCUR

Én az acéllevél

(Eu frunza de oțel)

valaki kiabált jobb vagyok nálatok
verseket is írok
a tükröket szétkergették az udvaron
lovak talpig feketében
az esőbe fúrták fejük
(frere jacques, frere jacques
dormez-vous?)
valaki nap mint nap kétrét hajolt
a sors közömbös térde fölött
és én talán mert nem figyeltem
kigombolt nyakkal ingujjban
mentem tovább

Hasznos munka

(O muncă folositoare)

versírás helyett
jobban tennéd ha
valami hasznos
munka után néznél
például
megjavíthatnál
a ház körül
ezt azt

persze
senki sem meri
nyíltan megmondani
de beszédesek az
arcok így aztán
időnként
megpróbálok a
kedvükre tenni

ezen a vasárnapon
egy beragadt zárát
javítottam meg
szétszedtem igazít-
tottam rajta meg is
olajoztam és egy

szerszámot keresve
eszembe jutott
hogy nagyapám lakatos
volt de egész
életében verseket írt
irodalmi kört is
szervezett majd
fogtam egy
kulcsot meg egy
darab dörzspapírt és
magamról megfedkezve
elkezdtem

csiszolni

JÁNK KÁROLY

fordításai

SZENDRŐI CSABA

Fűlozófia

Eszkimó fagyhalála megint, megint.
Morzsolékát, előnyös oldalam szavát
A hidegnek törlesztem.
Édes huzat, mint friss, illatos, huzat
Ki viszi füstöm át
A ködön,
Az ezüstön,
Hát,
Olvadok bele az éjbe.
Mit szépítsem,
A konstans egészbe,
Itt-ott elenyészve,
Múlékony örökkévalóság
Rohanó pillanattal,
Kéz a kézben...

Inszomnia

Altatómat szavalom
magamban, minduntalan meg-meg állva,
hajnalonként lomha lombját
hullajtja az elme fája.
Kasztrált akasztófámat
görcsös göcsörtök
feszítik szét,
míntha szép halál lenne ez,
ontom magamból ordibálva,
hogy hol találsz, ha
sajgó gondolkodómat
a hold tavába mártogatom.

Már túladagoltam a tág
pupillát,
agóniámat
egyik száraz szemem színezi,
míg másik
szemhéjam mögött
forgolászik,
otthonos kuckóját vizsgálja belülről,
de nem pihen,
megőrült,
felőről.
Megtalálsz itt. Mint mondtam.

Nincs már mivel foglalkozni,
mégsem nyom el az álom

Nem keresem már önmagam.
Folyton csak beljebb,
dagadó mellkasom volt,
most nyüszítő kutya vagyok,
jelentőségtelességem hol
felvidít,
hol sírok,
elszaladt a hintaló,
és már ég
a sörény.

Nem is az bánt,
hogy nem alszom többé,
nekem az ébredés hiányzik,
ahogy az agy újra kinő,
így
minden reggel
tegnapeste,
minden este
holnapreggel,
és egyetlen nap
nem egy emberöltő.

VÁRADI NAGY PÁL Kallódó tagok

Jöhetsz, szól ki a doki a mütöből. Elég rondán elfertőződött jobb láb, térden felülről, puszogta, és az egyik asszisztens már csúsztatta is a kezében tartott nejlonzsákba a veszélyes hulladékot. Még hozzátette, hogy ő nem tudja, lehet csak mendemonda, fiam, hogy a múltkor az egyik kutyát egy ujjal a szájában látták az udvaron, de legyen szíves úgy megszabadulni a lábtól, hogy az ne kerüljön elő. Diszkrétén, szépen, és intett, hogy mehe-tek.

Lehet, hogy nem mendemonda. Mióta a krematóriumot, takarékosági megfontolásból, nem üzemel be mindenféle csip-csup végtaghoz, nekem lett a dolog megszabadulni azoktól. És hát, még a múlt hónapban, ahogy hátul ugyanezen a padon a csomagokat rendeztettem, az egyik tényleg elkallódott. Beeshetett a pad alá, ki tudja, nem találtam sehohol. Ezen morfondíroztam, amíg szokásomhoz híven egy második zsákba is beledugtam a lábat, és jó alaposan elszigeteltem, nehogy összemazsolja nekem a hátizsákomat.

Ujjakkal, kézfejekkel különben úgy szoktam, hogy hazamenet zsebből elsütöm őket egy-egy kukába. Egyszer előfordult, hogy a kabátzsebemben felejtettem valamit, és otthon előkerült. Még az

is felvetődött, hogy vonzódnék a, szóval a darabkákhöz. Szép kis perpatvar volt, he-tekbe telt, mire lecsendesedtek a dolgok. No de ez most láb, nem kuka-téma. Ezzel az erdőbe kell menni. Úgyhogy felpakoltam a hátizsákokat, bele a csomagot, a turistaásót és egy kis szíverősítőt. Megvolt már ennek is a rutinja. Különösen szép, kirándulóidő ígérkezett.

Van a talponálló a város szélén, ott most is megálltam, hogy bekapjak valami. A kutyát is beleértve kicsit furcsál-
ló, nem rosszindulatú, de furcsálló szemekkel néznek rám mind a mai napig. Munkaidő, teli hátizsák, és pár óra múlva megint ott ácsorogtam a megállóban, üres zsákkal. Ártalmatlan csodabogár-
nak könyvelhettek el (nem igazoltattak még egyszer sem), pedig csak a krematóriumon spórolt az intézet.

Az erdőig negyedórányit kellett gyalogolni, onnan pedig még fél órányira volt a kedvenc csalitosom.

kámosz

Végül megfognak.

Mint egy szakadéknak a másik partja, ahol mindössze hasonló minden. A másik partnak azért hívod, mert túloldalt van az ember.

Nézed az országot, hogy nem bánt, nem keres, eltűr, békén hagy, tudomást sem

vesz rólad. Mosolyogsz is (hisz felelőtlen, könnyelmű, kísérti a sorsot.) Rémisztő ez az embermassza, riaszt is a város, mert egyszerre hatalmas is és apró. Egyedül vagy benné, rokont sem láttál még, mert ők rokonok csak, ennyire apró város. Mindazonáltal igen nagy, szinte hatalmas, mert jól el tudsz benne vegyülni.

Jó kutya nem tűr, érzi, ugat rád, ugra-
na menten. Gazdájával ezért a szokottnál óvatosabb vagy: nem lehet az sem tök hü-
lye, hogyha kutyája beléd lát.

Megfognának azonnal, hogyha lazita-
ni mernél. Véletlenkor, vagy ha hibázol, s
pattan a mázad, végszükségben, löksz va-
lamit, hogy rágja a jónép azt. Célozgat-
sz, hogy drogok, alkoholizmus, akármit,
nem vetsz meg semmit sem, ahogy nem
szégyeled azt sem, hogy mi vagy embe-
ri maszokod nélkül. Csak, ha kitűnnél,
meztelenül, fedezetlen, azonnal gyúlna a
mágyád.

Élsz: mértékkel. Köztük vagy, noha
nem közülük vagy. Hétköznapjaid, em-
beri képed, lelked egész sor jól kitalált
rutin adja. E nélkül – bajba kerülnél.
Márpedig édesmindegy, bárhogy játszol,
ügyeskedsz, végül megfognak.

Megfognak, bárhogy ügyeskedsz.

VASI SZABÓ JÁNOS

Az ablak avagy visszatérés a „Lipótváros-konvektorba”

Mikor a középszerű agyak pihenni tér-
nek, rendszeres, hívatlan látogatót ka-
pok. Szürkesejteket fűrészelő, tablettaza-
báló, kellemetlen alakot. Álmatlanságnak
hívják. Azt, hogy „úr” nem teszem a ne-
ve után. Személyesen nem is ismerem,
csak ittlétének kínos tünetei köszön-
tenek. Nap, mint nap egyre durvábban bá-
nik velem. Nem érdemli meg!

A televízió műsor befejezése után jő el
az ideje. Ekkor cinkosa, az addig kényel-
mes meghitt ágyikóm, úgy vet a lábai elé,
mint egy ócska rongydarabot. Mit sem tör-
ődve alapvető emberi jogaimmal, kímé-
letlenül kiebrudalja a puha párnáinál me-
nedékjogért esdeklő fáradt csontjaimat.
De... hopp! Ma sem hagy békén! Érzem, itt
van a szobámban. Recseg alatta a szék.

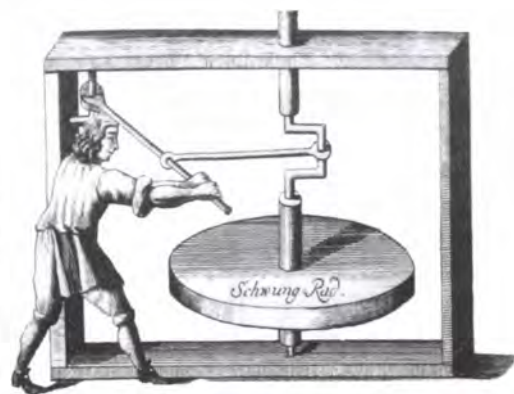
Elfordulok a hang irányából. A piszkos
ablakot és a világunkra hulló sötét eget
kémelem mozdulatlan. Hallom a szuszog-
ását. Felháborító! Leheletének büze az
arcomba csap – zsidbadni kezd a szem-
öldököm alatt, s tompa szúrás feszíti a
halántékomat. Egyre kétségbeesettebb-
ben bámulom az ablakon túli gyászszí-
nű eget. S ekkor, mint derült égből a villám-
csapás, belém vág az a furcsa érzés. Sok
tízezer voltjából pattant ki az isteni szik-
ra. Agysejtjeim felkacagnak!

Bolondok: Newton, Herschel, Einstein,
s ti szerencsétlen kozmológusok! Pokolba
veletek! Nélkületek is megtaláltam a rejt-
vény megfejtését! Egyedül! A magyaráza-
tot! – kiáltom hangosan, hogy beleremeg
az ablak, s megremegnek a falak.

Az asztalhoz rohanok, közben fellököm
a széket, kezembe szűttiszta papírost ve-
szek, s a tövéig rágott ceruzát. A grafit
serceg a hófehér lapon:

„Elöttem nyújtózik e komor lepel – az
Univerzum. Mi lehetne más, mint egy ha-
talmatlan, agyonkoptatott pokróc a végtelen
szárítókötélre kifeszítve. Mögötte, ki tud-
ja milyen messze, egy óriási ujj felkattint-
ja a villanykapcsolót...” – Várjunk csak! –
„... meghatározott i d ő k ö z ö n k é n t...”
Igen, így lesz pontos! – „...A szétáradó
fény, lehet csak a mi szemünknek arany,
átküszik a koromszínű anyag durva szö-
véének hézagain s a molyrágta lyukakon.
Így lesz belőle számtalan parányi, pislá-
koló függő: milliárd halomba csillagok, és
távolabb fehér ködök: a galaxisok!”

– Így áll a dolog: bagatell! Ennyire ké-
pes a dicső Tudomány! – Hirtelen mozdu-
lattal összegyűröm a lapot, s a szemétko-
sár felé hajtom. Az iménti agyzsugorító
feszültség után, mámoros zsongás jár át.
Régóta várom ezt az érzést. A győzelem-

mel rokon felfedezés örömét. Boldogan fu-
tok az ablak felé. Repülni akarok! Ki, az
imént megismert, fájdalommentes végte-
len kozmoszomba! Még egy utolsó nekiru-
gaszkodás és...

A rőt hajú férfi és a testes kollégája idő-
ben érkezett. A vörös a kezében injekciós
tűt tartott. Szakértő szemmel vizsgálta
az üveghenger beosztásán túl lötyögő fo-
lyadékot. A lába előtt heverő mozdulatlan
testbe szúrta a tűt.

– Professzorkám! Ettől az adagtól
nyugton maradsz! – Társának megér-
tő pillantásával találkozott a tekintete.
Mielőtt kimentek, felállították a könnyű
műanyagból készült széket, és megsimo-
gatták a gumifalra vetített háromdimen-
ziós képet: az ablakot. Végül összeszedték
a fal mellett felhalmozott gyűrött papír-
fecniket. Hadd lássa a világ, hogy milyen
pedáns emberek!

SZÓCS ISTVÁN

Egy az Isten, más a palást

Tódor Csaba könyvéről

Eredetileg azt a címet akartam adni e kis könyvismertetésnek, hogy *A székelly ember és a Jóisten*. Ám mivel a szerző pap – unitárius lelkipásztor –, esetleg ugratásnak tűnhetett volna, s ettől istenments. Noha elég református székellyt ismerem (magam is az volnék), mégis úgy látom, igazából csak a katolikus vallás az az alapszín, amelyen a székelly vonások élesebben kirajzolódnak, és még inkább: az unitárius!

Az unitáriusokon gyermekkorom óta fenn vagyok akadva, először azért, mert Vásárhelyen az unitárius templom emeleten volt, a földszint üzlethelyiségei fölött, és azt beszéltek, hogy eredetileg mellette, az *Oroszlán* nevű fogadó, az volt az imaházuk. Nem tudom, igaz-e, mindenesetre e könyv szerzője már a legelején a gyakorlatiasság hittételeit idézi: „Ha valami érthető, világos és használható is, akkor az azért van, mert az a pragmatikus társadalomban született. Ha valami értelmetlen, sőtét és használhatatlan, akkor annak kérjük csak ki hamar a dossziéját, világítsuk át, majd egy idő után hagyjuk abba, mert jobban járunk, és foglalkozunk a saját dolgunkkal”. És nyilván azért, mert a kor uralkodó műfaja még mindig a detektívregény, és az a szereplő, akit az elején nagyon jó színben tüntetnek fel, később annál gyanúsabbá válhat. Így a pragmatizmus is.

Azt a szállóigévé vált Tamási-tételt, hogy azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne, Tódor szerint így is lehet értelmezni: „Pedig azért vagyunk benne a térben, a világban, hogy valamit kezdjünk vele, hogy megértsük, hogy végül is megkészítsük és megegyük”.

Ez nem szentségtelenség, csak annak a nagyon nyakatekert, azaz székellyes megfogalmazása, hogy nem a hely szentel meg bennünket, még akkor sem, ha „a szent, az más”, az különbözik a közönségestől, hanem nekünk kell megszentelni azt a helyet, ahol létre jöhetnek a nagy találkozások. „Egy alkalommal mondta a pap bácsi, hogy sokszor azért megy hátra a fásszínbe fát vágni, hogy megpihenhessen az értelme, a szíve háborgása, és érzései összevisszasága. S itt történik meg gyakran, hogy a fásszínben találkozik Istennel. Olyan közel érzi magához, hogy nem is kell semmit mondjon, csak elég egy mosoly, vagy egy könnycsepp. Máskor beszélgetnek.”

Bizonyára másnak is eszébe jutott, de Tódor nem volna székelly, ha ő is meg nem akadna pap léte az, hogy Jézus születésénél nem voltak jelen papok, csak némi pásztorok és az azóta se be nem azonosított három királyok. „El tudom képzelni, hogy amikor jöttek ezek a királyok ... néhányszor elmentek az istálló mellett, amíg megtalálták. Nincsenek jelen papok, az egyházi vezetők, a jogtanácsosok, az előljárók, akik amúgy tudják, hogy mit

vár el tőlünk az Isten”. Lehet, hogy e prédikáció-részlet kapcsolódik azokhoz az unitárius (és hasonló típusú más felekezetek) belső vitáihoz, hogy vezethet-e istentiszteletet nem papi személy is, prédikálhat „civil” is a templomban? Ám ennél nem akarok elidőzni. Egyházi vagy teológiai kérdésekről nyilatkoznom illetlenség lenne, különben olvastam erről Szilágyi István *Hollóidőjében* is, hogy a török hódoltság korában működtek emilyen „pótpapok” is, de az mégis más. Itt a kérdés az, mi köze mindennek a székelly mivoltához, nemcsak azért, mert szerzőnk egy-egy passzusánál eszünkbe jut Tamási vagy Szabó Gyula; utánzásról szó sincs, hanem azonosságról.

Milyen az, ha valaki *székelly*? Például egységes, külön székelly nyelvjárás nincs, az öt vagy hat székelly nyelvjárás mindegyike külön-külön fellelhető itt vagy ott a magyar nyelvterületen. Van azonban egy beszéd mód, egy szájtartás, amihez egy hol okoskodó, hol körülményeskedő, hol túl közvetlenül nyers közlésmód járul. Szabó Dezső, aki kis ideig Udvarhelyen volt tanár, *böcsködésnek* nevezi Tamási *Szűzmáriás királyfijáról* írt hírhedt bírálatában. Van azért valami benne. Egy ízben a kérdésre, melyik a legjellegzetesebb székelly, azaz „góbé” vice, a „teknősbékást” hoztam fel: Kápolnásfaluba megérkezik a teknősbéka, csodájára gyűlnek, sose láttak ilyet. Odahívják János bácsit, a falu bölcsét; nyilatkozik: *Hát ez vagy valami, vagy megyen valahova*. Sokáig lehetne elemezni, de először is az tűnik szembe, hogy a „megyen valahova”, az egy sajátos létminőség, létforma, illetve rendeltetés, avagy sorshelyzet. Lám, a népdalokban is: Szivárvány havasán felnőtt lilionszál, nem találja helyét... Hej de sok okai vannak az én elindulásaimnak... Sirass, édesanyám, míg előttem járok, mert aztán sirathatsz, ha tőled elválok... A székellység legáltalánosabb elismert néphőse, majdnem szentje, *Kőrösi Csoma Sándor*, aki világgá ment. A vándor székellynek is haza kellene találni, Csaba királyfinak is vissza kellene jönnie. A székelly közérzet kollektív tudatalattijában benne van az otthontalanságtól való rettegés... vagyis a világba való kollektív kivetettség.

Tódor Csaba könyve, amely egyéves amerikai ösztöndíjának a letöltéséről szól, több mint százhetven feljegyzésben és még jó néhány hozzájuk fűzött meditációban legtöbbször helyváltoztatásról számol be: mentünk, megérkeztünk, vártak, elbúcsúztunk, utaztunk, átszálltunk, visszaértünk, satöbbi, s talán azért is nem mellékeltek térképet a kötethez, amit az olvasó elvárt volna, mert borzasztóan tele lenne kusza cikk-cakkokkal. Még odahaza is, bár a világ közepe Homoródalmás, egy kijelzős térkép állandóan villózik: Csiktől Kolozsvárig. Ami viszont más székelly vándoroktól megkülönbözteti, a családdal való állandó kapcsolatot: a Csendes-óceán partjáról is na-

ponta hívja atyját Almáson, és másokat is: itt vagyok, még megvagyok...

A hetvenes években végre egy igazi jó házisonkát szerettem volna enni, és a kolozsvári vágóhíd környékén felkutattam egy öreg hentest. Már nagyon nyárádménties neve miatt is gyanús volt, s kiderült, valóban szengericei, valaha szemben laktak volt nagyapámmal és rájártak a körtefájára. Aztán elmesélte: tízéves korában elszegődötték Kolozsvárra mézszárosinasnak. És a rákövetkező hatvan-két esztendő során se szülei, se testvérei egyetlenegyszer sem látogatták meg, nem is írtak, nem is üzentek, ő sem járt otthon ezalatt. És a kedves bátyja, kérdeztem, aki egy korszakban a legmagasabb pártfunkciókat töltötte be, közéleti nagyság volt, csak küldött valamit?... Soha. Soha.

Van a székelly viccekben is egyfajta morbid kegyetlenség. Apa és fia elmennek favágni. Egyszer csak megszólal a legény: Na, Isten áldja, édesapám! – Hát te hova mérsz? – Én sehuva, de a fa már dől kend felé... Olvasunk egy történetet: egy nagyon karcsú, nyúlánk barátjuddal egy nagyobb kamasz társaság, elment rókalyukakat felkotorni. Ez az akrobata ügyességű barátjuk bemászik mélyen egy rókalyukba. A fiúk összenéznek, aztán keményen betapasztják a lyuk száját homokkal, s elfutnak. Szerencsére, a történet elején megtudjuk, hogy a fiú túlélte, mert most vállalkozó, s találkozott Amerikában. Nem tudjuk, hogy szabadult meg, csak annyit, hogy azóta nem vett úrvacsorát, tíz éve, de most megint, egykori gyilkospajtása kezéből. Nem meséli el a megszabadulásának a módját, hogy ne rontsa el vele a kíméletlenség csattanós hangulatát.

A közel kétszáz rövidke s nagyon mindennapos közléseket tartalmazó naplójegyzet s az olykor rájuk következő elmélkedés, reflexió, levél vagy emlékezés olyan, mintha valaki köménymag, kukorica, napraforgó szemekből s elfogyasztott cseresznyék magjaiból egy hatalmas mozaikot rakna ki: az anyag, persze, nem nemes, de az összhatás – noha vallja: az egész nem azonos a részek összegével – mégis olyan, mintha egy nagy szabású regény előmunkálata lenne: a részeknek megvan az *alakminősége*. Gestaltsqualität.

Hozzátennivalóim, ide-oda: *a palást*; mindenütt megcsodálják az erdélyi protestáns papi palástot, és a legtöbben hozzátesszik: Drakula-palást, Drakulának is ilyen palástja volt. *Erdély*, a világ nagyrészen Transsilvania csak a Drakulát juttatja az emberek eszébe. De végül is nem Stoker bolondította meg a világot: ez ott volt már a bőre alatt, pláne, hogy a szó transszal kezdődik. Különbözik érdekes, a mi népmeséinkben ilyen vérivó szörnyeteg nincs, a sárkány azért rabolja el a lányokat, hogy házasetet éljen velük, az ellenségük gyötrelmeitől sem élvezkedik, legfennebb miszlikbe aprítja őket, mint Széth Oziriszt. A virkolács, a prikulics: átvétel, szlávból. A markoláb is csak a holdat eszi. A rútság tetőfoka pedig a fonákság. *Lába kéz és keze láb*, mint Mirigynek.

Vannak azonban Amerikában tájékozottabbak is Erdély dolgában. Tódor kétszer is emleget ilyeneket, hogy az járt, mármint az illető amerikai Romániában, és ismeri a helyzetünket. Mégis, azt mondja, jobb volna beletörödni abba, ami úgyis már vajúdó valóságos jövő: beolvadni. Hiszen már úgyis románoknak számítunk a világ felé, a palástunkkal együtt.

Nem kell ehhez amerikai, ismertem magyar író is, pestit, aki majd' félévszázaddal ezelőtt azt mondja, jó-jó, szép, hogy eljőszök a felolvasóestemre, de rövidlátás gyerekeitek nem román iskolába adni!

Érdekes, hogy nemzeti lét és felekezeti lét még mindig átfedi egymást. Am akkor baj van a mi felekezeteinkkel? Olvasom Tódor Csabánál, hogy Amerikában Balázs Ferenc lánya nem tud magyarul. Általában a magyar kivándorlók második nemzedéke már kihull a magyar beszélők közösségéből, holott pl. a kínaiak, lengyelek, ukránok a harmadik, negyedik nemzedékben is kínaiak, lengyelek és ukránok.

Majd' negyven éve, hogy utazgattam a Zsil-völgyében és környékén. Végig Szemplér Ferencnek egy régi verse jutott eszembe, a *Búvópatak*: a magyar nyelv mintha eltűnne a föld alatt, azután néha hirtelen felszínre bukkan és akkor megrázkódunk, és még vigasztalódunk is. Vulkán bányatelep szélén jártam így: egy kis ház homlokzatán hatalmas piros betűk: EGY AZ ISTEN. Éppúgy megrázott és felrázott, mint amikor egy balkáni kisváros zsidó főutcai forgatagában szemembe ötlött egy hasonló felirat: Ein fester Burg ist unser Gott: – Erős várunk nekünk az Isten. És mondom, ne mondom, éppen egy unitárius főnököm húzta ki ezt a riportból...

És mint műkedvelő antropológus kaptam fel a fejem, hogy Amerikában, egyes unitárius közösségekben felbukkan a „szertartási mágia” iránti vágy: gyertyát gyújtanak például bizonyos ünnepi alkalmakkor, és felmutatják úrvacsoraosztás előtt a boros korsót. A kenyeret pedig borba mártva nyújtják a hívőnek, újra feltalálják az ostyát... Kosztolányi jut eszembe. Írja, hogy gyerekkorában, a templomban, úrfelmutatáskor, mivel a pap azt mondta, hogy „hiszek Miurunkban”, úgy képzelte, hogy a fényes, magasba emelt szentségtartónak a neve a *miurunkban*...

Én is így vagyok vele, s ez az érzés e könyv hatására is erősödött bennem: nem is tudom, tulajdonképpen, hogy mi van benne, hogy mitől fénylik át a világi űr sötétjén, de erőt ad, vigaszt ad, ha felvilanni látom, és mondhatom, ismételtethetem: Hiszek Miurunkban...

Jelen könyv szerzője 2004-ben ösztöndíjas teológusként az Egyesült Államokba utazik. Pragmatista alapon nemcsak tanulnia kell, hanem kikeresni utódja, a következő ösztöndíjas tanulmányi költségeit is. Ez rengeteg fellépést és utazást jelent: vendégtiszteletes, meghívott előadó, énekes koldus. Megannyi alkalom hihetetlenül érdekes találkozásokra. Minél távolibb és idegenszerűbb a hely, annál inkább létrejöhet a valóságos értelem „közeli” moz-

zanat benne. Én is sokszor jártam így. Különlegesen viszontagságos bódorgás után egyszer becsöppentem az adzsidszai biológiai intézetbe, Konstancától délre, a tenger partján. A Iași-i egyetem ott dolgozó adjunktusával négy óra hosszat beszélgettem a Fekete-tenger titkairól, románul (ez a riportom sem jelent meg, mint a legtöbb) s mikor kifele menet, a kapuban be is mutatkoztam, elnevette magát az adjunktus: Az én nevem is Szócs!... Hogy-hogy?... Udvarhelyiek vagyunk. Apám az állásával kapcsolatos okok miatt 1938-ban áttért a görögkeleti vallásra. Negyvenben, mikor bejöttek a magyarok, elmenekültünk Iași-ba. Én már teljesen ott nőttem fel... Sose gondolt arra, hogy megtanuljon magyarul?... De igen, többször is. Szakmai területemen több olyan pályázati lehetőség nyílik, amelyekben jó pont volna számomra a magyar nyelv ismerete...

Egyszer meg 1953-ban ültem a bukaresti Külkereskedelmi Minisztérium bankett-termének eldugott oldal-benyílójában egy asztal sarkánál, velem szemben Tudor

Apor Péter: *Methamorphosis*ának címlapja

Arghezi. Ezt már többször megírtam, most csak annyit, hogy elképzelhetetlenül finom vodkát ittunk, s meredtünk magunk elé. Vonásaiban hol Thornton Wildert, hol Böződi Györgyöt véltem felismerni. Neki is eredetileg Iacob volt a családi neve, mint Böződinek a Jakab. Egyszer csak váratlanul, hadarva-törve, de magyarul szólalt meg: „Én is tudtam kicsit magyarul, de már elfelejtettem”... Később maga elé révedt, aztán mégegyszer, utoljára magyarul, azt suttogetta: „Egész éjjel mentünk a szénásszekeren”... Összerezzenem, éreztem, valami nem stimmel. Csak évek múlva jöttem rá: a háromszéki kiejtés lemoshatatlan. Molnár, Császár nevű sépsi ismerőseim román akcentusán is átütött... Arghezi pedig tökéletes magyar irodalmi kiejtéssel mondta e két mondatot. Azóta sem találtam rá magyarizációt. Csak mindig hallom, rá gondolva suttogetásként azt a veresszakot, ami létrehozta e találkozást, talán Szemplér fordítása: „Idegen

néven szólongat sok hang, A szél az utcán utánam rikkant. Akit keresek, vajon én vagyok? Úgy gondolom, a szél csalódhattott...”

Nemcsak személyekkel, álnézetekkel, elképzelésekkel is létrejöhet váratlan viszontlátás. Noha nem használja a „délbábos” kifejezést, meséli Tódor, hogy amerikai unitáriusok között is találkozott azzal a hiedelemmel, hogy azért éppen a székelyek közt a legtöbb az unitárius, mert szkíta származásuk folytán keletről magukkal hozták a tiszta egyisten-hitet. Ezt támasztotta fel a parázs alól a hitújítás... E gondolat egy változatával évtizedekkel ezelőtt Hodos Lászlónál néztem szembe: nem tudom, nála honnét eredt, ő akkoriban Vásárhelyen volt ifjú költő, gitáros dalnok és mentőautó-sofőr. A huszitizmus, érdekes, mondta, nem a cseh határ mellett terjedt, hanem az ország túlsó szélén, a Szerémségben, mivel az ott lakó magyarok a kálizok leszármazottai, akik szintén amolyan kóser egyistenhívők voltak, kiderül ez Kálmán király törvényeiből, és az ő menekültjeik alapították – orosz források szerint – a besszarábiai-moldovai Kisjenőt, Chişinău-t –, és az évszám is megfelel a huszita háborúknak: 1439. És ugyane vidékről valók a legnyakassabb kálvinisták ősei, a hajdúk, akiknek utódja, a debreceni ember, azt vallja, Móricz szerint, hogy „a vallásomért az Uristenen is keresztül megyek”.

Ami azonban a szkíták keletiségét illeti, azzal baj van, már Krisztus előtt, több mint félezer évvel ezelőtt görög források szerint európaiak. A siculusok pedig, egy ókori *keltoszkitha* vagy *keltiber* népség, a görögöknél szekelosz-ok, Szicília névadói, az egyiptomiaknál a tengeri népek – *hau nebu* – közt említetve, sekelsa vagy sakarusa néven, először Mátyás idejében Ranzanus olasz történész azonosítja őket a székelyekkel, de téves összefüggésekben. Kedvenc helynevük a Segesta, Segesticva volt. Benkő Loránd akadémikus nagyon nyomatókosan hangsúlyozza, hogy Somogy területén soha székelyek nem laktak... azért a nyomatókosság, mert ott van *Segesd* (felső és alsó), a rómaiak Pannoniájában *Segestum Sabae*-nek nevezték. (Lásd még Magyar Adorjánál és Freeman nevű forrásánál).

A Kelet és a Nyugat viszonylagosságáról: Tódor Csaba Honolulunál a Csendes óceánban úszkál, amikor hirtelen rádöbben, szent ég, Japán most tőlem nyugatra fekszik, holott egész életemben azt szoktam meg, hogy tőlem keletre található!

Végezetül pedig álljon itt néhány szép sor Tódor Csaba könyvének elejéről:

„Isten örökké való ereje és végtelen szeretete benne van az igazi nagy emberi szaktításokban, minthogy a találkozásokban is. Tér és idő lebomlik, mint emberi kategória, és a végtelen isteni birodalom cernaszállyi vékony tere avat be polgárságába. Talán Jézus istenországa fogalma is ide köthető”.

Tódor Csaba: *Egy Isten, más palást.* Litera-Veres Könyvkiadó. Székelyudvarhely. 2010

MÓZES HUBA

A felismeréstől a virtuális egységbe foglalásig

„Akarám azért ez [...] szerzést új forma gyanánt elővenni [...]”
Balassi Bálint

Ferenczes István *Gozorú* című költeményében Esteban Vascos „átköltőjeként” új formát teremt. A 4+3 soros versforma névadója nyolc félszonettet fűz egybe úgy, hogy az első hétnek az utolsó sora rendre azonos (illetve egy esetben csaknem azonos) a következőnek az első sorával. A nyolcadik végül az előző félszonettek kezdő sorát ismétli meg – a másodikét nyomatékosító szórendmódosítással (a hetedik félszonett utolsó sora így az első és a nyolcadik félszonett kezdő sorával is egyezik):

1.
*Föld és ég között karom kitárom,
Mint ki nem tud választ már semmire,
Lecsüggedt fejjel néz a semmibe,
Mélyre – teljes csak ott lesz hiányom.*

*Meg-megingok, mintha lábujjhegyen
Járnék, mögöttem ezer virágnymom
Lenget előtted árván, Istenem.*

2.
*Lengek előtted árván, Istenem,
Mert nem tudom, hová lett, ki voltam,
Megőszülten múlok el egy szóban,
Csókot, búcsút senki sem int nekem.*

*Álom vagyok, túl immár mindenem,
Másvilágon, egy másik valóban,
Semmi ágon, temérdek nincsenem.*

7.
*Mint porszemen, tedd rajtam a törvényt,
Vigyen a szél, szívjon be egy fűszál,
A sár, a könny, egy molyette túllsál,
Tegyem még fanyarabbá a kőkényt,*

*Te tudod, hogy már hiába bánom,
Úgyis rámcsorog a köd, az úrnyál –
Föld és ég között karom kitárom...*

8.
*Föld és ég között karom kitárom,
Előtted lengek árván, Istenem,
Semmi ágon, temérdek nincsenem –
Ahogy éltem, úgy jön a halálom.*

*Fölösleges minden, ami történt,
Éltemhez méltón rendezd elestem.
Mint porszemen, tedd rajtam a törvényt.*

A sorismétlések rendjét a költemény rímképlete híven rögzíti:
 $A^1bba, caC^1 - C^1dde, cdC^2 - C^2eec, acA^2 - A^2ffa, gfG^1 - G^1hhg, ihI$
 $- Ijjj, gjG^2 - G^2kkk, akA^1 - A^1C^1C^2A^2, G^1IG^2.$

A befogadó az új versformát – a „szerző” megjelölésének és a címadásnak a játékosságához igazodva – mester-félszonettre épülő félszonett-koszorúnak, játékosságon innen és túl: **félszonettek koszorújának** nevezhetné.

A költő *Fekete tél Triolettben* című korábbi költeménye a versforma felismerésénél jelentősebb szerepet ró a befogadóra. Ebben a költeményben minden triolett második és harmadik sora (változatlanul vagy újrafogalmazva) a következő triolett első és második soraként tér vissza, az első triolett első sora pedig (egy névelővel megtoldva) végül a nyolcadik triolett utolsó soraként zárja a nyolcsorosok füzérét:

1.
*Tőzefüstös kátránymezők fölött,
csapdosó hollók, bukott angyalok
cibálják szét az ólmozott ködöt,
tőzefüstös kátránymezők fölött
talán egy férfi áll, egy megtörött,
utolérték immár az ablakok,
tőzefüstös kátránymezők fölött,
csapdosó hollók, bukott angyalok.*

2.
*Csapdosó hollók, bukott angyalok
cibálják szét az ólmozott ködöt,
feketén néző betört ablakok,
csapdosó hollók, bukott angyalok,
tépik a férfit, ó, mily elhagyott,
ő sem fehér, csak sorsához kötött,
csapdosó hollók, bukott angyalok
cibálják szét, mint ólmozott ködöt.*

7.
*Mindentől, mindenkitől elköszönt
a férfi s megőszült, mint egy halott,
a tőzefüstös kátránymezők fölött
mindentől, mindenkitől elköszönt,
szétcibálták az ólmozott ködök,
egy triolettben feketén vacog,
mindentől, mindenkitől elköszönt
a férfi s megőszült, mint egy halott.*

8.
*A férfi megőszült, mint egy halott,
a tőzefüstös kátránymezők fölött,
hollók cibálják, bukott angyalok
a férfit, megőszült, mint egy halott,
mint a triolett, nem fáj, nem sajog,
fekete tél van, borzalmas köd, csönd,
megőszült férfi, minden meghajolt
a tőzefüstös kátránymezők fölött.*

A füzér négy sora nyolcszor-nyolcszor, két sora hétszer-hétszer, további két sora ötször-ötször ismétlődik szó szerint vagy több-kevesebb módosítással. Akad viszont a második, a harmadik és a hetedik triolettben egy-egy, a hatodikban két, a nyolcadikban három, összesen tehát nyolc sor, amelyik nem ismétlődik. A befogadó ezeknek a soroknak a **virtuális egységbe szervezésével** a füzér lényegét mintegy sűrítve kifejező, a nyolc eredeti triolettnél nyilvánvalóbban beckettű s ily módon ferencesibb hangulatú *kilencedik* triolettet is kialakíthatja:

[9.]
*Senkit várja a sok semmi között,
mint a triolett, nem fáj, nem sajog,
fekete tél van, borzalmas köd, csönd,
senkit várja a sok semmi között,
ő sem fehér, csak sorsához kötött,
egy triolettben feketén vacog,
senkit várja a sok semmi között,
mint a triolett, nem fáj, nem sajog.*

A nem ismétlődő sorok közül fennmaradó három akár a füzér egészének a mottója is lehetne:

*Megőszült férfi, minden meghajolt,
már csak álomban hull a hó-öröm,
triolettben fekete tél ragyog.*

ANTAL BALÁZS

A mindenféleség gyönyörűsége

A Nagy Mózes Attilából bizony nem sok jutott nekünk, lelkes olvasóinak 1991 óta, csak az újra- meg újraolvasások – még az újrakiadások (két novellaválogatás plusz az *Árvízkor a folyók megkeresik régi medrüket* egy meg történt és egy tervezett publikálása) vagy a hőskorszakbeli írások hiánypótló összegyűjtése révén (*Céda korok történelme*) sem, sajnos. Úgy festett, beáll a Nagy Elhallgatók sorába, annak ellenére, hogy folyamatosan piszkálják, szólaljon meg, írjon ilyen meg olyan kiadványokba, adjon életútinterjúkat, szólaljon fel rendezvényeken, és persze nyilván novellafelkérései is betöltenének jónéhány tizoldalt, ha egyszer összegyűjtené. Jelen kötete e változatos megszólalásformák gyűjteményét nyújtja: szabálytalan kötet mindenfajta műfaj szabályai felől nézve, ám teljesen helyénvaló, ha Mózes Attila szabályoktól elrugaszkodó pályáját nézzük. A *Zsibvásár* valóban címének megfelelően *mindenfélét* kínál: novella, esszécske (úgyis mint alkalmi beszéd), esszénovella, még interjú is olvasható benne. Bár nem a titkon remélt és várva várt nagyregény (az majd a következő lesz bizonyosan), ám mégis, ahogyan a kötet alcíme mondja: *Szövegek egyetlen hangulatra* – mely alcím természetesen játék a legelső Mózes-kötet, az 1978-ban megjelent *Átmenetek* alcímével, ahol még *különböző hangulatok* említették.

Az olvasót e műfaji sokféleség talán elbizonytalaníthatja, különösen a kötet közepén terpeszkedő interjú, mely bár szándékában *életút*-, voltaképpen mégsem az, Mózes Attila a végére is ugyanolyan hallgatag és titokzatos marad, mint ahogy azt a kérdéseket megfogalmazó György Attila menetközben is mondja – noha helyenként nagyon is bőbeszédű. Ám az olvasó arról is pontosan értesül, hogy a szöveg nem éppen beszélgetés közben született, hosszas, írásbeli munkálkodás, s az ezzel együttjáró meg gondoltság áll mögötte, így aztán beillik azon szövegek sorába, melyek manapság már akár regényekkel együtt is mérettelhetnek különböző alkalmakkor – hogyan szerepelhetne akkor fikcionalizáltak tételezett szövegek között?

Bár persze a fikcionalizáltság ehely erőteljesen kérdőjeles, hiszen olyannyira sok szövegnél kibújik a narrátorból a Mózes Attila, hogy már ahol nem, ott is azt orrontja az olvasó. Ha visszaemlékszünk még legutóbbi novellagyűjteményére, a *Yesterday, Az Oroszlán hava és egyéb történetek* címűre (hát, nem éppen tegnap jelent meg – hanem még 1990-ben), kritikai fogadtatásában központi elemnek bizonyult a nosztalgia és most sincsen ez másképp (leszámítva, hogy ez most ugyan

nem novelláskötet, csak novellá[ka]t is tartalmazó) – ha azokat a bizonyos hangulatokat keresnék, hát elsöre erre böknek rá némi gondolkodás után. Míg azonban ama 1990-es kötet elbeszélője/i nemzedékükre, nemzedéki élményeikre emlékeztek meleg szívvel (esetleg hideggel), itt most a mai Mózes Attilák emlékeznek a régmúlt idők Mózes Attiláira, illetve azok „tartozékaira”, úgyismint hozzátartozóira, barátaira. A személyesség felerősödésének tűnhet az idő haladtával a Mózes-írásművészet ezen fonala, hiszen *híresen* hideg, személyességtől mentes írásaival híresült el, az vált védjegyszerű ismertetőjegyévé (gondolok itt természetesen a Telep-novellákra/kisregényekre, az *Üvegcsendélet*, a *Füstkorom* és a *Gonosz színváltásai* kötetekből), ám az is tudható, hogy legelső regénye, az *Egyidejűségek* „kihelyezett” főszereplője tulajdonképpen nem lehet más, csak ő maga – különben nem került volna bele életrajzába, e könyvben is felmerülő biográfiai adalékként a székelyhidas tanárkodás. Úgyhogy nem is annyira a maga személye köré záródás az újdonság itt, hanem a néven nevezés – az elbeszélő, illetőleg a megszólaló nem *én*, hanem *Mózes Attila*. Hogy is olvasható másként a *Megfakult képek* végső „leleplezése” („a nagymamám volt. [...] Én meg az unokája.” [99.]), mint hogy az elbeszélő azonosítható a szerzővel, Mózes Attilával – különben nem lenne tétje, holott érezhetően van.

A néven nevezéssel szorosan együttjáró vallomások új elemeket von be Mózes prózaművészetébe: a közelmúlt történelméről való beszédet. Az említett interjú (mely a kötet címadó írása), valamint a *Hüvely Matyi csodálatosan posztmodern élete* a sajtóságos rendszerváltós *rommagyar* tapasztalatot is megszólaltatja, jellemzően Mózes Attila-i szemszögből (ami természetesen garantálja, hogy továbbra sem lesz, lehet az „anya”-országból sokszor keresett határon túli „nagymagyar-ságélmény” hordozója). Miközben közeli barátai egyike-másika politikai pályára lép, ő maradt, aki volt, csöndesen szemlélődő író-olvasó, akinek joga van megmosolyogni a sokszor visszás igyekezetet, el tud ironizálni rajta, de úgy, hogy azon a szeretet is érezhető. Így aztán egyből cáfolatát is adja annak, hogy ő történelemről beszélne – nem, ő a nagy történet alapjairól, háttországról beszél. Onnan, ami egyszerre kevesebbet és többet is mozdult, mint a nagy történelem. Nem kevesebb ez, mint a mindennapok történelme.

Eme fent hivatkozott második szöveg címével pedig elérkeztünk a másik központi eleméhez e kötetnek – igen, a *hüvelyről* van szó, meg ennek hétköz-

Mózes Attila

ZSIBVÁSÁR

napibb megnevezéséről, mert ha már a néven nevezést mint fontos összetevőt tételeztem, hát az egyik írás címe igencsak néven nevezi ezt a dolgot is. Ahogyan a Mózes-prózavilág egészén végighúzódik a nem igazán nyílt, de azért nyilvánvalóan kitapintható – helyenként már-már fülledt – erotikum, itt most a felszínre robban mindez – ám ezzel együtt érdekes módon a mélystruktúrából kikerül. Vagyis miközben repkednek bizonyos szavak, kifejezések, addig a szöveg erotikuma szinte a nullára csökken. Nagyon jól csinálja ezt Mózes Attila a *Gumimagány* című novellában, melynek már alcíme is beszédes, tárgyunkat illetően: *ellenpornó*. Kifordult világgal, világokkal foglalkozik ő első írásaitól kezdve – itt ez most végképp kiteljesedik. Nagyon látványos ez a *Campus* című írásban, mely valamiféle, vélhetően disztópikus környezetben játszódó, félig-meddig pornográf történet, mely egyszersmind alcíme (*MA emlékezete*) jelzése alapján megint *személyeskedik* is, hiszen az elbeszélés főszereplője a szövegben mindvégig az E/2. személyű, ezúttal igazolhatóan önmegszólított férfiú.

Olvashatunk aztán négy felkérésre született esszécskét a szerelemről, a főtebb taglalt szervről, az erdélyi magyar író gyomráról és az abszolválhatatlan iskolákról. Mózes ezekben egyként szellemes, tárgyát már egyik-másik címből is kikövetkeztethetően (ld. *[L]étlap*) eredetien ragadja meg s aztán úgy is szemléli. Egyáltalán, Mózes Attila féktelen energiával őrzi humorát, írásainak szemtelen szellemességét az esszéeken túl a novellákban és még az életútinterjúban is – s a saját magáról szóló elbeszélésben ép úgy, mint a másokról szólókban, sőt, magával szemben talán még maróbb

>>>> folytatás a 16. oldalon

>>>> folytatás a 15. oldalról

is az ironia – és például ez (is) sokat tesz azért, hogy egy valami biztosan elmondható legyen továbbra is Mózes Attiláról: hogy *hiteles*.

Úgy érzem, e kötet legnagyobb vállalkozása a *Megfakult képek*. Göndör Mariska életének pátoszmentes elbeszélése érezhetően és aztán persze bevallottan is személyes érdekeltségű vállalkozás. A töredezettség-szakadozottság, a mozaikokból épülő egység ugyan egyre kisebb formákban vezet a történet elmondásához, mégis a szövegben egy regény lendületét érezni. Csöndes, visszafogott huszadik századi életútbeszélés, *kimondott* katalizmatól („Göndör Mariska eszmélése arra az időre esett, amikor Európában beütött a »spanyol«.” [93.]) *tudnivaló* katalizmatáig – és persze közben is azokon át, Göndör Mariska mellett azonban mindezek elsuhannak, az időből mintegy kiesve éli, amíg tudja – egyedül a kezdőpontban van belátott hatással rá a külvilág. Az olvasóban kicsit önkéntelen is felmerül, hogy Göndör Mariska majdnem úgy kerül túl a történelmen, ahogyan a kötet más helyén Mózes meséli át magát a történelmi helyzeteken és sorsfordulókon – azért csak majdnem, mert Mózes Attila helyzetei és megoldásai választottak, míg Göndör Mariskának eszébe sem jutott, hogy esetleg választhatott volna. És persze még jó, hogy úgy mondjam, mert nem is választhatott volna, ha eszébe jut, akkor se.

Mózes Attila főként mesélő maradt. Kötete gazdag, sok minden megtalálható benne, mások hiányukkal tüntetve vannak jelen, aminthogy ő is hiányával tüntetve volt jelen az elmúlt húsz évben irodalmunkban. Újbóli felbukkanását nem vezették fel, nem kísérik látványos marketingakciók – egyáltalán, szimpatikusan csöndes és visszafogott az egész, mint ahogy a kötet külakja is az, mely különben, meglehet, a legszebb kivitelű Mózes könyvei közül. Az interjúban azt mondja/írja: „Következő regényemet nem úgy kezdeném, ahogyan a következőt, mert azt már megkezdtem...” (67.); és bár folytatja, még hozzá úgy, hogy az ember tudja is, ne is, és főképpen ne, hogy is áll az a bizonyos regény, most már, bármilyen hosszadalmas is, be kell fejezni (meg kell írni/el kell kezdeni...). Miközben jönnek a fontos kötetek, mert a fontos író mondatai és gondolatai fontosak, lassan meg lesz már ágyazva a *nagy visszatevésnek*. Most már az kell, hogy következzenek.

Mózes Attila: Zsibvásár. Szövegek egyetlen hangulatra. Erdélyi Híradó Kiadó – Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy – Ráció Kiadó, Kolozsvár – Budapest, 2010.

EMLÉKIRAT UJFALVY SÁNDORTÓL 1855 A székely katonatiszt és a német Történet a sócsempészekről

[...] Hanem a tiszta józan értelmet s ítélő tehetséget sehol se láthattam oly épen s az erkölcsöt oly romlatlan eredeti tisztaságában, mint a székely katona embereknél. 80 éve már, hogy osztrák katonák s mégis mind maiglan romlatlan erkölcsűek. Mikor pedig az osztrák katonai szolgálat más nemzetbeli pár rövid esztendő alatt merőben kiszakasztja az emberi társaságból, hazáját, nemzetét, szabad institutioit mind megtagadtatja velök. És a mikor a székely katona az osztrák mostoha iskolájában felnöve becsületes, józan erényeit mégis feddhetetlenül fenntartja, bizony párja nélküli ritkaság. [...]

[...] Hogy a született székely katonatiszt minő hajlammal viseltetett a német iránt és minő szempontból nézte a közügyet, ismertetésül leírom egy katonatisztnek előttem történt czifra eljárását.

Julius havában az ó-sánczi katona őrtanyán szolgálatban levő századosnál mulatánk néhány ismerősök. A négy heti commando szolgálatban jól belerestelt századost társaságunk földeríté, de a mi nem soká tartott, mert két sóhivatali német überreiter rohant bé és jelenték, hogy valami 80 székely szekér csempészeti sóval húzódnak be Oláh országból; ők észrevevén útjokat állták s leakarák tartoztatni: de a székelyek botra kapva, csakis gyors lovaiknak köszönhatték menekülhetésöket.

Ujfalvy Sándor vadászaton

A százados azonnal felpattant, kardot kötött, lárma dobot veretett, a legénységet fegyverbe állítá. A dühösséggig indulatos hangon kiálta rájuk, hogy a só csempészeket élve vagy halva kézrekerítsék, a ki legkevésbé kedvezne nekik, irgalom nélkül sánczfogságra küldetik. Mialatt, pedig a legénység nyakra före készült, a százados szobájába vissza vonult, itt ablakot, ajtót becsukván, az altisztekre menydörgött:

„Észen legyenek önök! bolondot ne tegyenek! a ki sócsempészt hoz bé, leszúrom, mint a kutyát. A német só mellett felkophatik az állunk. Azonban jól ügyeljék, hogy a német észre ne vegye ...”

Ezalatt a fiuk sorba rendeztettek, a százados átkozottul kiegyenesedve elejébe toppant s tele torokkal ujjíta meg előttük a felsőbb rendeletek pontos végrehajtását. A lárma egy befutott harminczadi német hivatalnokokat pedig fennhangon biztosítá, hogy valahára csakugyan gyökeriből kiirtja az undok só csempész fajt és hogy szekereiket s marháikat elkobozván, dobra üthetik. Öröm sugárzott a gyáva hivatalnokok szeméből a zsiros ragadomány hallására.

A század 6 óra múlva szalíngozott vissza, pogányul megizzadva. A vezető altiszt bosszús hangon jelentvén, hogy ok nélkül fáradoztak. A legmagosabb bérczetek s a legmélyebb völgyeket mind kikutatták, de sehol bár élő lényre se bukkantak. Minek következésiben nagy a gyanúja, hogy a só-hivatal legényei csufaságból vagy ostobaságból ütöttek akkora lármat s mindnyáját bolonddá tették.

Utóbb a zaj lecsendesedvén, a százados beinté az őrmestert: „No, hogy ment a lagzi?” kérdé. „A hogy competált kapitány uram! ... felelé. Egészen más vonalra vezettem a fiukat, s időt engedtem a szekereknek; ezek meg nagy okosan elébb is álltak. Mire visszatértünk, se hírek, se nyomuk többé. Éppen a mint illett. Ördög bújjon a németjibe! Abból ugyan nem eszik ...”

A százados megveregeté vállát s barátságos hangon szóla: „Csókolni való az én jó öregem! Ezt tegye másszor is, törölje ki a német szemét minden alkalommal.” [...]

MÁRCIUS

1	Levente, Albin
2	Magor, Lujza
3	Kornélia
4	Adorján, Kázmér
5	Olivér
6	Frigyes
7	Tamás
8	Zoltán, Apolka
9	Fanni, Franciska
10	Ildikó, Olimpia
11	Bors, Szilárd
12	Gergely
13	Ajtony, Krisztián
14	Matild, Pólika
15	Kristóf, Lukrécia
16	Henrietta, Lujza
17	Gertrúd
18	Ede, Sándor
19	József, Jozefina
20	Koppány, Klaudia
21	Bence, Benedek
22	Lea, Beáta
23	Botond, Emőke
24	Gábor
25	Mária
26	Emánuel, Laura
27	Alpár, Hajnalka
28	Gedeon, Gida
29	Jónás
30	Amadé, Zalán
31	Árpád, Benő

ÁPRILIS

1	PÉNTEK	Hugó
2	SZOMBAT	Áron
3	VASÁRNAP	Keresztély
4	HÉTFŐ	Ambrus
5	KEDD	Honoráta
6	SZERDA	Biborka, Édua
7	CSÜTÖRTÖK	Orsolya, Ármin
8	PÉNTEK	Lidia, Dénes
9	SZOMBAT	Dömötör
10	VASÁRNAP	Ezékiel, Zsolt
11	HÉTFŐ	Gemma
12	KEDD	Gyula
13	SZERDA	Ida
14	CSÜTÖRTÖK	Tibor, Tiborc
15	PÉNTEK	Emese
16	SZOMBAT	Bánk, Győző
17	VASÁRNAP	Virágvasárnap
18	HÉTFŐ	Andrea, Ilma
19	KEDD	Emma
20	SZERDA	Tivadar
21	CSÜTÖRTÖK	Zsombor
22	Péntek	Nagypéntek
23	SZOMBAT	Béla
24	VASÁRNAP	Húsvét 1. n.
25	HÉTFŐ	Húsvét 2. n.
26	KEDD	Húsvét 3. n.
27	SZERDA	Zita
28	CSÜTÖRTÖK	Valéria
29	PÉNTEK	Tihamér
30	SZOMBAT	Mariann

MÁJUS

1	VASÁRNAP	Jakab, Fülöp
2	HÉTFŐ	Zsigmond
3	KEDD	Irma, Timea
4	SZERDA	Csaba, Mónika
5	CSÜTÖRTÖK	Kocsárd, Irén
6	PÉNTEK	Eliz, Ivett, Tamara
7	SZOMBAT	Dalma, Gizella
8	VASÁRNAP	Gejza
9	HÉTFŐ	Gergely, Gerő
10	KEDD	Jób, Antónia
11	SZERDA	Imola
12	CSÜTÖRTÖK	Pongrác
13	PÉNTEK	Szervác
14	SZOMBAT	Bonifác
15	VASÁRNAP	Izsák, Zsófia
16	HÉTFŐ	Botond, Mózes
17	KEDD	Andor
18	SZERDA	Erik, Erika
19	CSÜTÖRTÖK	Sára, Milán
20	PÉNTEK	Hanna, Bernát
21	SZOMBAT	Konstantin
22	VASÁRNAP	Júlia
23	HÉTFŐ	Dezső
24	KEDD	Eszter, Eliza
25	SZERDA	Orbán
26	CSÜTÖRTÖK	Evelin, Gyöngyvér
27	PÉNTEK	Nándor
28	SZOMBAT	Csanád, Emil
29	VASÁRNAP	Magdolna
30	HÉTFŐ	Janka, Johanna
31	KEDD	Marietta

JÚNIUS

1	SZERDA	Tünde
2	CSÜTÖRTÖK	Etele, Anita
3	PÉNTEK	Klotild
4	SZOMBAT	Bulcsú, Ildikó
5	VASÁRNAP	Angéla, Kund
6	HÉTFŐ	Szabolcs, Norbert
7	KEDD	Arianna, Róbert
8	SZERDA	Medárd
9	CSÜTÖRTÖK	Félix
10	PÉNTEK	Margit
11	SZOMBAT	Barnabás, Barna
12	VASÁRNAP	Pünkösöd 1. n.
13	HÉTFŐ	Pünkösöd 2. n.
14	KEDD	Pünkösöd 3. n.
15	SZERDA	Vid, Jolán, Zója
16	CSÜTÖRTÖK	Arany, Jusstina
17	PÉNTEK	Laura
18	SZOMBAT	Arnold, Márkus
19	VASÁRNAP	Gyárfás
20	HÉTFŐ	Keve, Rafael
21	KEDD	Alajos
22	SZERDA	Paulina
23	CSÜTÖRTÖK	Zoltán, Zolna
24	PÉNTEK	Iván
25	SZOMBAT	Vilmos
26	VASÁRNAP	János, Pál
27	HÉTFŐ	László
28	KEDD	Levente, Iringó, Leó
29	SZERDA	Péter, Pál
30	CSÜTÖRTÖK	Bese, Tihamér

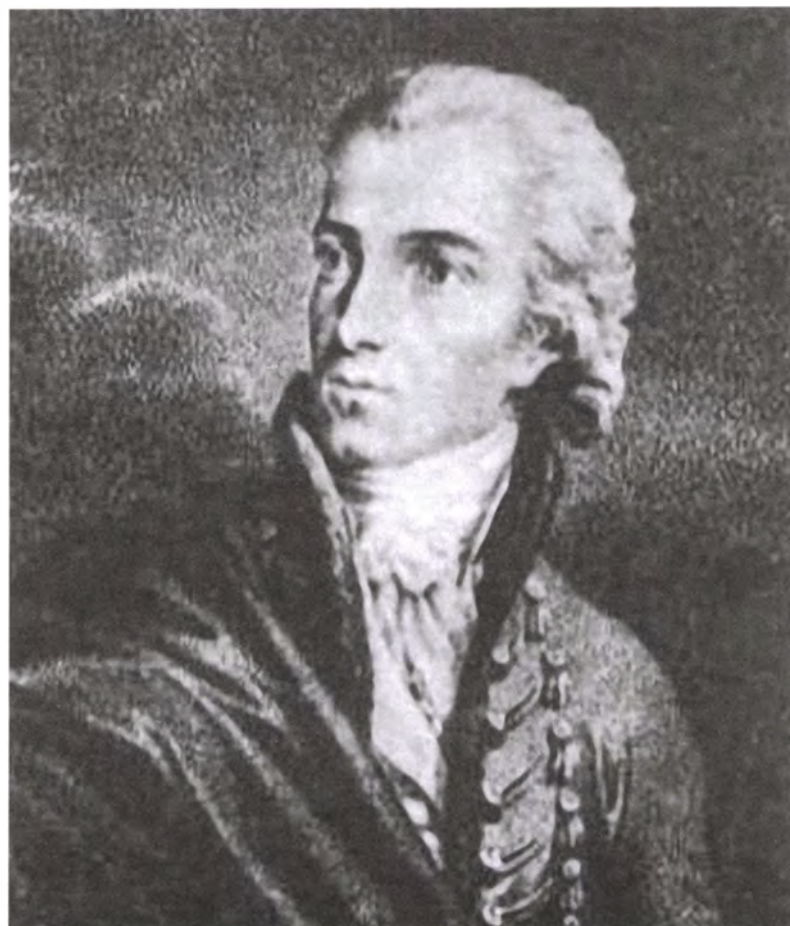
KON 2011

NOVEMBER

1	Itala, Marianna
2	Ilka, Ingrid
3	Győző
4	Károly, Karolina
5	Imre
6	Énók, Lénárd
7	Rezső
8	Zsombor
9	Tivadar
10	Delinke, Réka
11	Márton
12	Aba, Renáta
13	Bulcsú, Szilvia
14	Aliz, Klementina
15	Albert, Lípót
16	Ódon
17	Gerő, Hortenzia
18	Jenő
19	Erzsébet
20	Edmond, Jolán
21	Olivér
22	Cecília, Csilla
23	Kelemen
24	Emma, Flóra
25	Kata, Katalin
26	Virág
27	Elemér, Leonárd
28	Stefánia
29	Taksony, Kamilla
30	András

DECEMBER

1	CSÜTÖRTÖK	Elza, Natália
2	PÉNTEK	Aranka
3	SZOMBAT	Ferenc
4	VASÁRNAP	Boróka, Borbála
5	HÉTFŐ	Vilma
6	KEDD	Miklós
7	SZERDA	Ambrus, Ányos
8	CSÜTÖRTÖK	Mária, Márta
9	PÉNTEK	Gyöngyi, Leona
10	SZOMBAT	Judit
11	VASÁRNAP	Lehel
12	HÉTFŐ	Gabriella
13	KEDD	Luca, Lúcia
14	SZERDA	Huba, Zdenkó
15	CSÜTÖRTÖK	Albina, Detre
16	PÉNTEK	Aletta, Etelka
17	SZOMBAT	Lázár
18	VASÁRNAP	Augusztá
19	HÉTFŐ	Nemere, Viola
20	KEDD	Domonkos, Otília
21	SZERDA	Tamás
22	CSÜTÖRTÖK	Anikó, Zénó
23	PÉNTEK	Viktória
24	SZOMBAT	Ádám, Éva
25	VASÁRNAP	Karácsony 1. n.
26	HÉTFŐ	Karácsony 2. n.
27	KEDD	Karácsony 3. n.
28	SZERDA	Apor, Ráhel
29	CSÜTÖRTÖK	Tamás
30	PÉNTEK	Dávid, Zoárd
31	SZOMBAT	Szilveszter

Kazinczy Ferenc 1759–1831

Handwritten text, possibly a signature or name, written vertically on the left side of the page.

KÓDEX –

(...) Csoóri Sándor írta: „az igazi költészet mindig szembesülés az igaztalan, romboló élettel, miközben a legforróbb vágyakozás is arra, hogy a teljesség átélői és birtokosai lehessünk.” Kár, hogy ezt az igényt, ezt a látást a képernyőkből és monitorokból ömlő-sugárzó Semmi a legtöbb emberben elsorvasztotta az elmúlt fél évszázad során.

Mondják, hogy bolygónk, s így az emberiség órái meg vannak számolva. Az univerzum törvényei is erre predesztinálják. Tény, hogy ezt az időt kezdetben századról századra s most már évtizedről évtizedre mértéktelenségünkkel, kapzsiságunkkal drasztikusan lecsökkentettük, rövidítjük. De hiszem: ha az anyagi javak okozta álörömtől megcsömörlő, valódi értékekre szomjazó, napról napra duzzadó sokaság katarzisa újra a szavak, a költészet, a művészetek igazságai felé fordítja a világ figyelmét – emberhez méltó élettel tölthetjük meg a ránk mért időt.

Tisztában vagyok azzal, hogy a költészet trónfosztásáról nem csupán a politikai vezetők, a médiacézárok, a nagyvállalkozók tehetnek – maguk az írók is. Azok, akik laboratóriumra emlékeztető műhelyekből csupán mikroszkóppal kezdték szemlélni a lét egyik legnagyobb balladáját: az embert. Azok is, akik naivan azt hiszik, fiókjuk nem más, mint egy zuhanó repülőgép fekete-doboza, az utókor úgyis majd kikalapálja belőle az üzenet, az utolsó jelentések lényegét. A költők, akik magukra hagyták szavak nélküli társaikat. És nem vívták ki maguknak tudásuk tisztelőt, egzisztenciájuk biztosítását, intézményrendszerük konszolidációját, gazdasági megerősítését. Most azonban remélhetőleg olyan történelmi pillanatban állunk, ahonnan új lappal indulhatunk tovább, vannak erre utaló biztató jelek és változások.

És azt kell mondjuk: nincs veszve minden. Mert a legsötétebb korszakokban is születtek versek, amelyek zseblámpafényénél egymás arcába tekinthettünk. Mert nyomunkban dübörög, ajtónkon dörömböl az új nemzedék, lobog rajta Petőfi sálja, szeme tajtékján Rimbaud hajója úszik, Ady föl-földobott köveként újra és újra visszahull, mert vonzza az élet gravitációja, lelkünkben kell, hogy meggyökerezzen. Nyissunk hát ajtót neki.

Azonban mindez nem elég. Nagy munka vár a szavak nélküli költőre is. Nemcsak a megbocsátás – a megértés feladata is. Hogy mindketten rádöbbenjenek, egymás nélkül nem jutnak messzire. Egyikük majd szavakba fül, míg szomjan hal a másik. Ahhoz viszont, hogy újra egymásra találjanak: türelem kell. Türelem és alázat. És közös fölismerés, hogy a költészet nélküli jövő nem jövő, csupán a vége valaminek.

Hiszem, hogy a Magyar Írószövetség jövője a magyar irodalom jövője is egyben. Ha sikerül megújulnia, megerősödni – akkor megteszi az első olyan, tovább már nem odázható lépést, amely az irodalom egykorvult rangját, méltóságát, becsületét hivatott helyreállítani. (...)

Szentmártoni János: A magyar irodalom, a Magyar Írószövetség jövője. Elhangzott a Magyar Írószövetség 2010. november 27-i tisztújító közgyűlésén. www.barkaonline.hu

– INDEX

ZENÉK, ÉLMÉNYEK, EMLÉKEK

Ismét Karácsony közeleg

A Karácsony mindnyájunknak több mint ÜNNEP. Még azoknak is, akik csak a hasznot lesik belőle vagy a mértéktelen élvezethalmozást. Lelkük mélyén tudják, a KARÁCSONY: NAPFORDULÓ. Nemcsak naptári értelemben, de a belénk zárt vagy néha éppen belénk fulladt NAP is egyszerre ismét kigyullad, megfordít minket a TENGELYÜNK körül: a Karácsony EMBERFODÍTÓ CSODA. Mindenki érzi, tudja, bárhol érje is a karácsony, a trópusokon vagy a jeges évszaki sarkon, hogy a titokzatos éjszakán a MINDENSÉGGEL TALÁLKOZUNK.

A zenével való igazi találkozás mindig karácsonyi pillanat, mert a zene is a MINDENSÉG ÜZENETÉT tolmácsolja számunkra. Mi az igazi zene? Mindenkinek más és más zene üti meg a fülét-lelkét. És az az Ő ZENÉJE. Legalább Karácsonykor ne legyünk türelmetlenek mások IGAZI zenéjét hallgatva, vagy talán éppen eltűrve. Mert úgy vagyunk vele, hogy csak a magunk igaziját ismerjük el igazinak. Minden más hajlamosak vagyunk megosztja az emberiséget, mint gondolnánk. Jobban elkülönít bennünket egymástól, mint az izlésbeli különbségek az élet minden más területén. A zenével van a legtöbb bajunk. Minden más valamivel jobban értünk és értékelünk, mint a zenét. A szavakat szeretjük a legjobban, mert úgy véljük, hogy világosságot gyűjtanak elménkben. Azután a formák és színek világa következik, mert ezeket azonosítani tudjuk mindazzal, ami körülvesz bennünket. A zenében elveszítettnek érezzük magunkat. Magyarázatokra, vagyis szavakra van szükségünk, hogy valamit értsünk is belőle. A szavak mellé nagyon jól jönnek a képi illusztrációk is: néha még a szavak hatását is felülműlják a zenéhez való közeledésünkben. És végre akkor értjük a zenét a legjobban, ha nem kell belőle semmit sem megértenünk: „Nincsen benne semmi, ámde az legalább érthető” – mondhatnánk a költő szavaival. Ez a „nincsen benne semmi” nagy varázserővel bír. Olyan naggyal, hogy talán éppen az ilyen zenék hatására is az irodalom is megkezdte a kiüresítést. Minek annyi fárasztó, kínzó gondolat, vájkálás belső életünkben. LEGYEN MINDEN KÖNNYED.

Ez az új jelszó. Csak semmi komolyság. Pláne nem a zenében, amely még könnyűségében is NEHÉZ. Thomas Mann *Doktor Faustus*-ában még elhangzik a keserű gondolat: „Visszavonom a *Kilencedik szimfóniát*.” Mára már észrevétlenül, hallgatólagos beleegyezéssel meg is történt ez. De minden Karácsonykor csoda történik: egyetlen pillanatra helyreáll a VILÁG RENDJE. Az értékek visszakerülnek a helyükre – bennünk is, körülöttünk is. De csak EGY PILLANATRA. Egyébként minden változatlanul úgy marad, ahogyan azt a mindennapok diktálják: szürkén, értéktelenül, üresen, József Attila szavaival: „Mi haszna, ha tudjuk, de nem látjuk, / hogy belőlünk lobbannak ki tavasszal a rügyek, / hogy fáradságnál hősebb a karunk / s agyunk robbantóbb minden dinamitnál. / Szavunk gyapjúja megpörkölődik / és keserű füstként hordozza a szél, mert nem takarozik senki sem bele. / Mindenkiből kicsurog a lelkünk, / mint rozsdalyukasztotta kannákból a tej. / Szeretetünkkel sajttá oltjuk mégis, / hogy legalább a fiakké legyen. / Mert most leaggattad magadról a csillagokat, / itt a garasok fénye maradandóbb. / S nem fogad az asztalához senki, / hegyek barlangos gyökereit rájuk, / az égen sem nap – aranytalér ragyog.” (*Kiáltunk Istenhez*)

Karácsony közeleg és én ismét zenét írok, csodavárással a lelkemben. Egész életemben, mióta csak ismerem, József Attila *Betlehemi királyok* c. versét szerettem volna megzenésíteni. Eddig sohasem mertem hozzáfogni. A nagyon nagy költeményekhez nem lehet zenét írni, mert maga a költemény ZENE. És most mégis kötelezően jött a belső impulzus: órák alatt megírtam az éveken át halasztott gyermekkori kórusművet.

Zenét írtam zenére! Mert ki tudja, még hány karácsony vár rám az idő végtelen horizontján. Mentségem, hogy a mű mintegy *önmagát írta*. Sok dolog van ez világon, amit nem tudunk megmagyarázni. Az első zenei gondolat a vers zárósorához kapcsolódott: „Kedves három királyok, / jóéjszákát kívánok!”

**BOLDOG
KARÁCSONYT
MINDENKINEK!**

TERÉNYI EDE

Januári évfordulók

- 1 – 160 éve született id. Ábrányi Emil író
970 éve halt meg Fudzsvara no Kintó japán költő
- 2 – 120 éve született Aron Cotruș román költő
210 éve halt meg Johann Kaspar Lavater svájci író
90 éve született Nagy Olga írónő
- 3 – 100 éve halt meg Alexandrosz Papadiamantisz görög író
- 4 – 70 éve halt meg Henri Bergson francia filozófus
- 5 – 90 éve született Friedrich Dürrenmatt svájci író
130 éve született Gulyás Pál irodalomtörténész
- 6 – 540 éve halt meg Antonio Beccadelli olasz költő
85 éve született Mircea Sântimbreanu román író
- 7 – 70 éve halt meg Dmitrij Szergejevics Merezkovszkij orosz író
130 éve született Ion Minulescu román költő
- 8 – 410 éve született Baltasar Gracian y Morales spanyol író
90 éve született Leonardo Sciascia olasz író
- 9 – 130 éve született Giovanni Papini olasz író
60 éve halt meg Robert de Traz svájci író
- 10 – 85 éve halt meg Eino Leino finn költő
60 éve halt meg Sinclair Lewis amerikai író
- 11 – 85 éve született Leonid Dimov román költő
- 12 – 85 éve született Borbáth Károly erdélyi történész
35 éve halt meg Agatha Christie angol írónő
50 éve halt meg Hatvany Lajos író
135 éve született Jack London amerikai író
- 13 – 70 éve halt meg James Joyce ír író
- 14 – 460 éve született Abū'l-Fadl Allami iráni író
120 éve halt meg Szathmáry Károly író
- 15 – 220 éve született Franz Grillparzer osztrák író

- 16 – 110 éve halt meg Jules Barbier francia író
- 17 – 130 éve született Oláh Gábor költő
- 18 – 190 éve született Christian Stolberg svéd költő
- 19 – 90 éve született Mészöly Miklós
435 éve halt meg Hans Sachs német költő
- 20 – 100 éve született Dan Faur román író
150 éve született Peter Nansen dán író
- 21 – 180 éve halt meg Achim von Arnim német költő
- 22 – 450 éve született Francis Bacon angol filozófus
135 éve született Baros Gyula irodalomtörténész
- 23 – 120 éve született Antonio Gramsci olasz irodalomtörténész
- 24 – 20 éve halt meg Bajor Andor író
15 éve halt meg Deák Tamás író
1935 éve született Hadrianus római költő
235 éve született Ernst Theodor Amadeus Hoffmann német író
30 éve halt meg Nagy Géza erdélyi tudós
- 25 – 185 éve született Gyulai Pál kritikus
130 éve született Emil Ludwig német író
130 éve született Pintér Jenő irodalomtörténész
- 26 – 190 éve született Teleki Sándor író
- 27 – 120 éve született Ilja Grigorjevics Ehrenburg orosz író
185 éve született Mihail Jegrafovics Szaltikov-Scsedrin orosz író
- 28 – 150 éve halt meg Henri Murger francia író
- 29 – 135 éve született Adam Siedlicki lengyel író
- 30 – 230 éve született Adalbert von Chamisso német író
- 31 – 140 éve halt meg Pierre Alexis de Ponton du Terrail francia író
85 éve született Dominic Stanca román költő

Degas

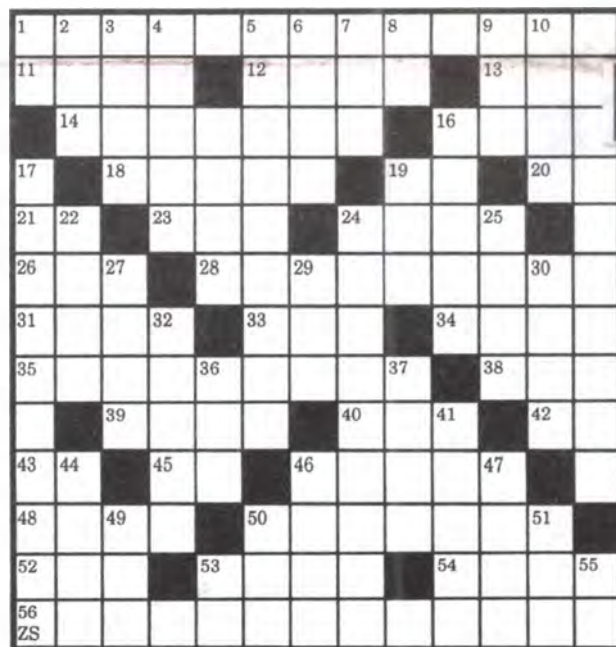
VÍZSZINTES

1. *Edgar Degas (1834–1917), francia festő és grafikus műve.* 11. Meztelen, angolul. 12. ...-Gull (Sue). 13. Rejtekből. 14. Horvát zeneszerző (Jakov). 16. Svájci francia író (Claude). 18. Vigad, szórakozik. 19. Hektoliter, röviden. 20. Éneklő szócska. 21. Erdő közepe! 23. Személyedre. 24. Vulkáni kürtő. 26. A bárium és a fluor vegyjele. 28. Camille Saint-Saëns szimfonikus költeménye. 31. Imazáró szó. 33. Dinnyepróba. 34. Zenei hármas. 35. Mozgás közben, hangot adva valaminek sorozatosan odaütközik. 38. Holland város. 39. Termelőegység. 40.... Lanka (Ceylon), 42. Izomkötő szalag. 43. ... ovo; eleve. 45. A lengyel pénzem rövidítése. 46. Csökkenő (vízszint). 48. Ákácshín! 50. Valaminek a felszínét kaparva tisztító. 52. Pécshez közeli község. 53. Szomjas jószágot ellát. 54. ...fári; üres fecsegés. 56. *Degas festménye.*

FÜGGŐLEGES

1. Antonóv-gépek jele. 2. Huzat. 3. Öntőforma. 4. Szereplő a *Bánk bán*-ban. 5. Ellátmány, juttatás. 6. Állam, franciául. 7. Tic ...; cukorka márkája. 8. A kripton vegyjele. 9. Tíz, angolul. 10. Karjaival átfog. 15. Magyar vegyész (György). 16. Valaminél lentebb helyen. 17. A *Székelypöld leírása* szerzője. 19. Kopolyús állat. 22. Notre ...; híres párizsi templom. 24. Finom töltött sütemény. 25. Gyakori lónév. 27. Közvetlenül a bányászott ásvány rétege alatt levő kőzet. 29. Sakkbábút megtol. 30. Szerb városban lakik. 32. Francia város (Nice). 36. Bimbós ...; főzeléknövény. 37. Osztrák festő (Daniel), 41. Felénk tüzelt. 44. Veszthely. 46. Vagyis, tehát. 47. Jellegzetes huszárvégtag. 49. Kerti házikó. 50. ... Croce; firenzei dóm. 51. Skandináv váltópénz. 53. Gyakori igevégződés. 55. Az indium vegyjele.

BOTH LÁSZLÓ

A **Helikon 23.** számában közölt *Cézanne* című rejtvény megfejtése: *Az akasztott ember háza; A nagy fürdőzők.*

TÁMOGATÓINK:

Romániai Írók Szövetsége
Nemzeti Kulturális Alap

nka
Nemzeti Kulturális Alap

COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY
Alapította az RMDSZ

Kolozsvár Város Tanácsa
Szülőföld Alap
Miniszterelnöki Hivatal
Communitas Alapítvány

Főszerkesztő: SZILÁGYI ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes: KÁRÁCSONYI ZSOLT
Felelős titkár: SIGMOND ISTVÁN

Főmunkatárs:
KIRÁLY LÁSZLÓ
SZÓCS ISTVÁN

Szerkesztőség:
DEMETER ZSUZSA: kritika
MÓZES ATTILA: próza

PAPP ATTILA ZSOLT: társművészetek
NAGY MÁRIA: olvasószerkesztő
BÁROSSY TIBOR: műszaki szerkesztő

Számítógépes fordítás: NAGY MÁRIA; nyomtatja a Miskolczi Kis Miklós református sajtóközpont
A szerkesztőség címe: 400217 Cluj-Napoca, str. Câmpeni 13. Postaórák 245, telefon: (004) 0264 431690, telefonfax: (004) 0264 431 577, villámposta: kvart.helikon@gmail.com
A HELIKON alapítványi támogatással jelenik meg — kiadja a ROMÁNIAI ÍRÓK SZÖVETSÉGE ISSN 1220-6286. Honlap: www.helikon.ro